

Teatteritoiminnan kulttuurihyvinvointivaikutukset

Nuorten vuorovaikutustaitojen vahvistaminen
teatteritoiminnan keinoin

Niko Torvinen

OPINNÄYTETYÖ
Toukokuu 2022

YESO20
Sosionomi YAMK

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Sosionomi YAMK
Sosiaalialan erityisasiantuntijan ylempi tutkinto-ohjelma

TORVINEN, NIKO:

Teatteritoiminnan kulttuurihyvinvointivaikutukset
Nuorten vuorovaikutustaitojen vahvistaminen teatteritoiminnan keinoin

Opinnäytetyö 75 sivua, joista liitteitä 2 sivua
Toukokuu 2022

Tämän opinnäytetyötutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, miten teatteritoiminnalla voidaan vaikuttaa nuorten vuorovaikutustaitojen kehittymiseen. Tutkimuksessa selvitettiin teatterialan ammattilaisten näkemyksiä teatteritoiminnan keinoista ja toimintatavoista, joilla voidaan vaikuttaa näiden taitojen kehittymiseen. Lisäksi tutkittiin nuorten kokemuksia siitä, kuinka he ovat kokeneet teatteritoiminnan vaikutukset omassa elämässään. Aihetta lähestyttiin kulttuurihyvinvoinnin näkökulmasta vuorovaikutus- ja tunnetaitojen sekä sosiaalisten taitojen ja osallisuuden kautta.

Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä Suomen Nuorisoseurat ry:n kanssa. Kohderyhmänä oli poikateatteri Sällit ja Nuorisoseurojen Teatterin osaamiskeskuksen teatteri-ilmaisun ohjaajat. Tutkimusmenetelmänä käytettiin puolistrukturoitua haastattelua. Nuoret haastateltiin yksilöhaastatteluina ja ammattilaiset ryhmähaastatteluna. Aineisto analysoitiin teoriaohjaavan sisällönanalyysin keinoin.

Tämä tutkimus osoittaa, että turvallisuudentunteen kokeminen on edellytys nuorten vuorovaikutustaitojen kehittymiselle. Tutkimuksen mukaan teatteritoiminnalla voidaan vahvistaa nuorten vuorovaikutustaitoja. Vuorovaikutustaitojen lisäksi toimintaan osallistuneiden nuorten tunnetaidot ja sosiaaliset taidot kehittyvät sekä osallisuuden kokemus mahdollistuu. Tämä tutkimus osoittaa, että erityisesti teatteritoiminta vahvistaa nuorten empatiataitoja sekä ajattelu- ja resilienssitaitoja. Lisäksi nuorten itsetuntemus ja identiteetti näyttävät yleisesti vahvistuvan, mikä mahdollistaa teatteritoiminnassa harjoiteltavien taitojen siirtymisen osaksi nuorten arkielämää.

Tutkimustulosten perusteella voidaan suositella sosiaalialan ja perusopetuksen toimijoiden sekä teatterialan ammattilaisten välisen yhteistyön lisäämistä. Moniammatillisella yhteistyöllä on mahdollista ehkäistä syrjäytymistä ja helpottaa nuoruusiän mukanaan tuomia haasteita. Tulosten perusteella teatteritoiminnan elementtejä voidaan hyödyntää esimerkiksi perusopetuksessa nuoruusiässä tarvittavien taitojen opettamisessa. Jatkotutkimusaiheeksi ehdotetaan, miten tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetus suunnitelmien mukaisia tavoitteita toteutetaan perusopetuksessa tällä hetkellä.

Asiasanat: Vuorovaikutustaidot, empatiataidot, osallisuus, teatteritoiminta, kulttuurihyvinvointi

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Master's Degree Programme in Social Services

TORVINEN, NIKO:
The Cultural Wellbeing Impacts of Theatre
Strengthening Young People's Interaction Skills Through Theatre Activities

Master's thesis 75 pages, appendices 2 pages
May 2022

The purpose was to find out how theater activities can impact the development of young people's interaction skills. The data were collected from young people who had taken part in theatre activities and the directors who worked with the adolescent theatre groups. The research method was a semi-structured interview, and the data were analyzed using theory-based content analysis.

This study shows that experiencing a sense of security is a requirement for the development of young people's interaction skills. According to the study, theater activities can strengthen young people's interaction skills, emotional skills, and social skills. This study indicates that theater strengthens, in particular, young people's empathy skills and resilience skills. In addition, self-awareness and identity seem to be strengthened, enabling them to transfer the skills they practice in theater into their daily lives.

Based on the results, it is recommended to increase the cooperation between social field, education providers and theater professionals. The results suggest that the elements of theater activities can be utilized, for example, in teaching the skills needed in adolescence in basic education. Further research is required on how the goals of the emotional and interaction skills curriculum are currently implemented in basic education.

Key words: interaction skills, empathy skills, inclusion, theater activities, cultural wellbeing

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	8
3	TEOREETTINEN VIITEKEHYS	9
	3.1 Taiteen ja kulttuurin vaikutustutkimus	10
	3.2 Teatteritoiminta kulttuurihyvinvointia edistämässä	11
	3.3 Osallisuuden kokeminen ja sosiaalisen pääoman muotoutuminen nuorten vertaissuhteissa	14
	3.4 Itsetuntemuksen ja identiteetin kehittyminen nuoruudessa	17
	3.5 Teatteritoiminnan mahdollisuudet nuorten vuorovaikutus- ja tunnetaitojen sekä sosiaalisten taitojen tukemisessa	18
	3.6 Toimintaympäristön kuvaus	21
4	TUTKIMUSMENETELMÄT JA AINEISTO	22
	4.1 Laadullinen tutkimus	22
	4.2 Puolistrukturoitu haastattelu	22
	4.3 Aineiston tuottaminen ja käsittely	24
	4.4 Teoriaohjaava sisällönanalyysi	25
	4.5 Aineiston tuottamisen eettiset näkökulmat	30
5	TULOKSET	32
	5.1 Teatteritoiminnan keinot vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa ammattilaisten kuvaamina	32
	5.2 Teatteritoiminnan vaikutukset nuorten kuvaamina	40
	5.3 Aineistojen vertailu ja keskeisimmät tulokset	49
	5.4 Vaikutusten todentamisen näkökulmia	54
6	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	58
	6.1 Eettisyyden ja luotettavuuden tarkastelua	58
	6.2 Empiirisen analyysin tulokset suhteessa teoreettiseen viitekehykseen	60
	6.3 Tulosten hyödynnettävyys	65
	LÄHTEET	68
	LIITTEET	73
	Liite 1. Haastattelurunko nuorille	73
	Liite 2. Haastattelurunko teatterialan ammattilaisille	74

"Teatteri on taiteenalojen sika, se syö kaikki taiteen alat itseensä."

Haastatteluun osallistunut teatteri-ilmaisun ohjaaja

1 JOHDANTO

Teatteritoiminnan positiivisista vaikutuksista nuorten hyvinvointiin on runsaasti tutkimusnäyttöä (mm. Kettunen 2013, Korhonen 2017, Vilmilä 2016). Työskenteleminen koulusosionomina tamperelaisella yläkoululla, ja työssäni olen organisoinut koulupäiviin sisältyviä teatteriryhmiä nuorille yhteistyössä Suomen Nuorisoseurat ry:n kanssa. Työssäni olen havainnut, että teatteriryhmät ovat osoittautuneet suosituiksi toiminnoiksi. Draamaan pohjautuvat harjoitteet, improvisaatio ja erilaisten roolien päälle rakennetut keskustelut ovat näyttäneet tarjoavan nuoria motivoivan alustan vuorovaikutustaitojen kehitykselle. Erityisesti nämä seikat innoittivat tutkimaan teatteritoiminnan mahdollisuuksia nuorten vuorovaikutustaitojen tukemisessa.

Työyhteisössäni toimintaa linjaa Tampereen kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelma. Opetussuunnitelman uusina tavoitteina on oppilaiden tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen. Paikallinen opetussuunnitelma perustuu Opetushallituksen luomiin opetussuunnitelman perusteisiin, joten nämä tavoitteet ovat valtakunnallisia. (Tampereen kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelma 2016, 17, 937–938, 942.)

Vaikka teatteritoimintaa onkin järjestetty jo pitkään, on siihen alettu kiinnittää erityistä huomiota sosiaalialan työn näkökulmasta vasta viime aikoina. Pyrkimykseni on lisätä tietoutta teatteritoiminnan hyvinvointivaikutuksista. Tämän lisäksi toivon, että voin tällä työllä osaltani edistää eri alojen kuten sosiaali-, opetus-, kasvatus- ja teatterialan välistä yhteistyötä. Mielestäni teatteritoiminnan mahdollisuuksia tulisi myös hyödyntää opetussuunnitelmaan päivitettyjen kokonaisuuksien toteuttamisessa.

Halusin tutkia teatteritoiminnan vaikutuksia nuorten elämään, koska toiminnan on todettu tukevan vuorovaikutustaitojen oppimista (Hiekkalinna 2018, 60). Vuorovaikutustaitojen merkitys korostuu vuosi vuodelta kiivaammin kehittyvässä maailmassa. On perusteltua tutkia, mitä teatterialan ammattilaiset ja toimintaan osallistuvat nuoret ajattelevat vuorovaikutustaitojen oppimisesta – mikä heitä siinä kiehtoo ja miten kerrotut seikat ovat suhteessa vuorovaikutustaitoihin.

Tutkin aihetta kulttuurihyvinvoinnin näkökulmasta, erityisesti nuorten vuorovaikutustaitojen vahvistumiseen keskittyen. Kulttuurihyvinvoinnilla viitataan yhteisöllisesti jaettuun tai yksilölliseen kokemukseen siitä, että taide ja kulttuuri lisäävät hyvinvointia. Kyseessä on ilmiö, joka kantaa ja välittää erilaisia hyvinvointiin liittyviä vaikutuksia. Kaiken keskiössä on ihmisen merkityksellinen toiminta. Kulttuuri ja taide ymmärretään osana elinikäistä oppimista ja se ylläpitää hyvää elämänlaatua. (Lilja-Viherlampi & Rosenlöf 2019, 20–22.)

Toteutan tutkimuksen laadullisena tutkimuksena ja tuotan aineiston puolistrukturoiduilla haastatteluilla. Haastateltavat ovat teatterialan ammattilaisia sekä toimintaan osallistuneita nuoria. Toteutan tutkimukseni yhteistyössä Suomen Nuorisoseurojen Teatterin osaamiskeskuksen kanssa.

2 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, miten teatteritoiminnalla voidaan vaikuttaa nuorten vuorovaikutustaitojen kehittymiseen. Tutkimuksessa analysoidaan keinoja ja toimintatapoja, joilla teatteritoiminnassa tuetaan näiden taitojen vahvistumista. Lisäksi tarkoituksena on selvittää, millaisia vaikutuksia teatteritoiminnalla on nuoriin. Keinoja ja toimintatapoja kartoitetaan ensisijaisesti teatterialan ammattilaisilta ja vaikutuksia toimintaan osallistuneilta nuorilta.

Tutkimuskysymykset ovat:

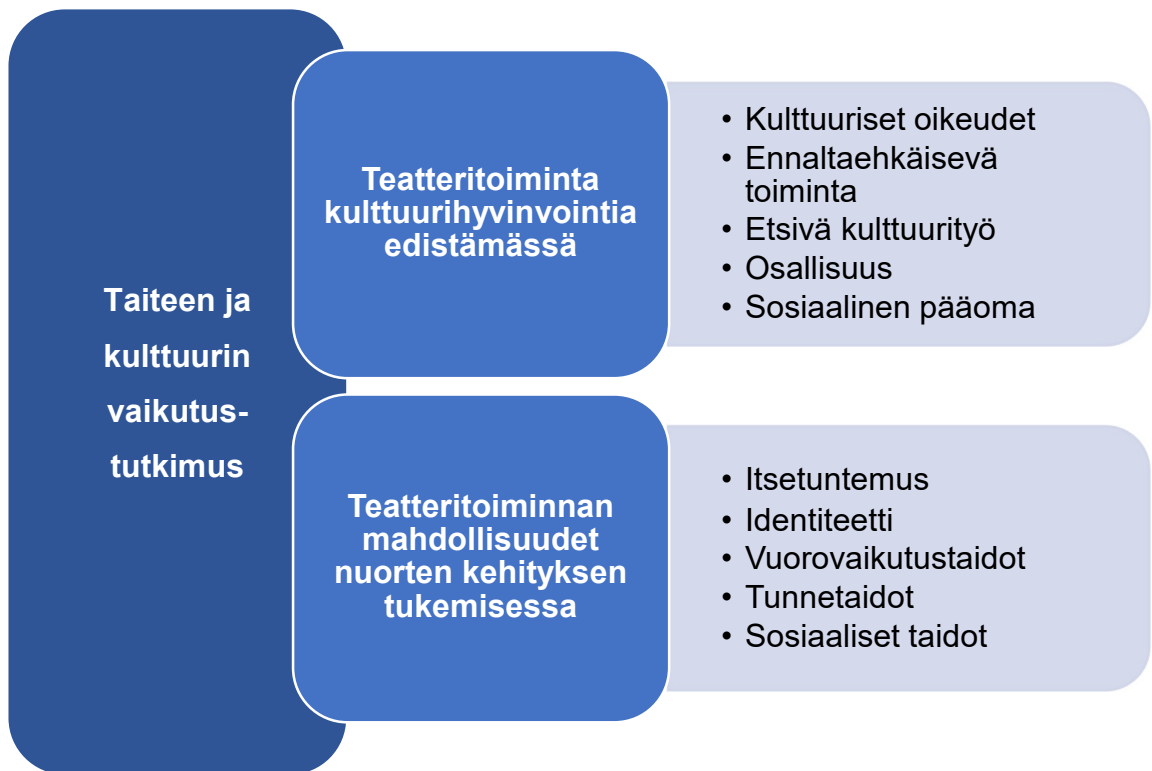
1. Miten teatteritoiminnalla pyritään vahvistamaan nuorten vuorovaikutustaitoja?
2. Millaisia vaikutuksia teatteritoiminnalla on nuoriin?

Teatteritoiminnalla ja varsinkin improvisaatiolla on havaittu olevan positiivisia vaikutuksia toimintaan osallistuneisiin nuoriin (Kettunen 2013, 62). Kulttuurihyvinvoinnin näkökulmasta yhteisöllisen taiteen tekemisen on katsottu parantavan osallistujien elämänlaatua ja lisäävän onnellisuutta (Taikusydän 2020).

3 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Tässä luvussa esitellään tutkimuksen teoreettiseen viitekehykseen valittuja aihealueita. Ensimmäiseksi tarkastellaan taiteen ja kulttuurin vaikutustutkimuksen näkökulmia. Seuraavaksi määritellään kulttuurihyvinvoinnin käsitettä sekä käsitellään taiteen ja kulttuurin sosiaalialan työhön yhdistämisen hyvinvointivaikutuksia nuoriin. Tämän jälkeen tarkastellaan itsetuntemuksen ja identiteetin kehittymistä sekä vertaissuhteiden mahdollisuuksia nuorten sosiaalisen pääoman ja osallisuuden vahvistajina. Sitten määritellään vuorovaikutus- ja tunnetaitojen sekä sosiaalisten taitojen kehittymistä nuoruusiässä ja teatteritoiminnan vaikutuksia näiden taitojen vahvistumiseen. Lopuksi kuvataan opinnäytetyön toimintaympäristöä.

Teoreettinen viitekehys rakentuu taiteen ja kulttuurin vaikutustutkimuksen pohjalle, ja siihen liitetään tässä tutkimuksessa kaksi osa-aluetta; kulttuurihyvinvointi sekä teatteritoiminnan mahdollisuudet nuorten kehityksen tukemisessa (Kuvio 1).

KUVIO 1. Teoreettisen viitekehyksen runko.

3.1 Taiteen ja kulttuurin vaikutustutkimus

Koska tässä tutkimuksessa pyritään kuvaamaan teatteritoiminnan vaikutuksia nuoriin, on tarpeen tarkastella vaikutustutkimuksen näkökulmia. Kekäläisen & Kakon (2013, 8) mukaan vaikutustutkimuksen tarkoituksena on saada luotettavaa tietoa toiminnan vaikutuksista osallistujien hyvinvointiin sekä toiminnan arvioimiseksi ja kehittämiseksi. Vaikutustutkimuksesta saadaan tärkeää tietoa toiminnan hyödyistä myös rahoittaville tahoille (Kekäläinen & Kakko 2013, 8).

Honkalan & Laitisen (2017) mukaan taide ja kulttuuri vaikuttavat mm. sosiaaliseen hyvinvointiin, terveyteen sekä oppimiseen ja niillä on myös taloudellisia vaikutuksia. Vaikutusalueet ovat osin päällekkäisiä ja niitä voidaan tarkastella yksilötasolla, yhteisön tasolla tai yhteiskunnan tasolla. Osa vaikutuksista on välittömiä ja osa ilmenee vasta myöhemmin. (Honkala & Laitinen 2017.) Tässä tutkimuksessa teatteritoimintaan osallistumisen hyvinvointivaikutuksia tutkitaan yksilön tasolla sosiaalisen hyvinvoinnin näkökulmasta.

Vaikuttavuuden arvioinnissa pyritään tieteellisesti todistamaan pitkän aikavälin vaikutuksia osallistujien hyvinvointiin tarkoin määritellyin tutkimusasetelmin. Myös niin sanotusti keveämminkin tutkimusmenetelmin, *vaikutustutkimuksen* keinoin voidaan saada tietoa osallistujien kokemuksista, jotka kuvaavat riittävän luotettavasti toiminnan merkitystä. Vaikutustutkimuksen tavoitteena on kuvata toiminnan välittömiä ja lyhyen aikavälin vaikutuksia osallistujiin. (Kekäläinen & Kakko 2013, 8.) Tässä tutkimuksessa tarkastellaan teatteritoiminnan vaikutuksia, ei vaikuttavuutta.

Taiteen hyvinvointivaikutusten mittaaminen ja todentaminen on usein haasteellista, sillä kuten vaikutuksia arvioidessa yleensäkin, haasteena on erottaa muiden tekijöiden vaikutukset tutkittavien hyvinvointiin. Vaikutuksia on myös haastavaa asettaa mitattavaan muotoon esimerkiksi tilastollisin menetelmin, sillä taiteisiin osallistumisen vaikutuksia tutkittaessa keskiössä ovat ihmisten omat subjektiiviset kokemukset ja merkityksenannot. Taiteen hyvinvointivaikutusten tarkastelun pitäisikin kohdistua siihen, miten ihmiset kokevat taiteisiin osallistumisen sen sijaan, että vaikutuksia yritettäisiin arvioida määrällisesti mittaamalla. (Lehikoinen

& Vanhanen 2017, 11–13.) Tämä tutkimus toteutetaan laadullisena tutkimuksena, jotta saadaan esiin teatteritoimintaan osallistuneiden nuorten omia kokemuksia.

Laitisen (2017, 21–22) mukaan vaikutuksen käsite on tärkeää määritellä tutkittaessa taiteen hyvinvointivaikutuksia. Keskeistä on se, kuka määrittelee ja päättää, mitä vaikutuksilla tarkoitetaan. Määritelläänkö tarkastelun kohteena olevat vaikutukset ulkopuolelta etukäteen vai määrittelevätkö osallistujat ne itse. (Laitinen 2017, 21–22). Tässä tutkimuksessa aineisto tuotetaan puolistrukturoidulla haastattelulla, jolloin tutkittavat määrittelevät ja arvioivat itse teatteritoimintaan osallistumisen vaikutukset.

Vaikutustutkimuksessa olennaista on tarkastella myös siirtovaikutuksia (Jansson 2014, 18). Siirtovaikutuksilla tarkoitetaan sitä, miten opittuja taitoja onnistutaan käyttämään muissa konteksteissa. Siirtovaikutusten syntymisessä keskeistä on oppijan motivaatio ja hänen luomansa tulkinnat ja merkitykset muodostamalleen tiedolle. Siirtovaikutuksia tapahtuu varmimmin oppiminen ollessa mielekästä ja tämän mahdollistamisessa toiminnan ohjaajalla on iso merkitys. Siirtovaikutusten ansiosta opittuja tietoja ja taitoja voidaan käyttää luontevasti käytännön tilanteissa ja tämän toteutuessa toiminta on ollut näiltä osin vaikuttavaa. (Nuutinen 2008, 9, 20; Rauste-Von Wright ym. 2003, 133–135.)

3.2 Teatteritoiminta kulttuurihyvinvointia edistämässä

Tässä tutkimuksessa nuorten teatteritoimintaa tutkitaan kulttuurihyvinvoinnin näkökulmasta. Suomenkielessä kulttuurihyvinvointi vakiintui 2010-luvulla kattokäsitteeksi puhuttaessa taiteen ja kulttuurin hyvinvointi- ja terveysvaikutuksista ja ihmisten kulttuurisista oikeuksista. Termillä viitataan yhteisöllisesti ja yksilöllisesti jaettuun ymmärrykseen siitä, että taide ja kulttuuri lisäävät hyvinvointia. Käsite on laaja kattaen yksilön inhimillisen kokemusmaailman sekä ihmisoikeuksiin liittyvät kulttuuriset ja humanistiset oikeudet. (Houni ym. 2020, 17.)

Kulttuurihyvinvoinnin käsikirjan mukaan kulttuurihyvinvointi tarkoittaa:

“1) Yksilön kokemuksia taiteen ja kulttuurin yhteyksistä hänen omaansa tai toisten terveyteen ja hyvinvointiin.

2) Ilmiötä, jossa taiteella ja kulttuurilla on yhteyksiä terveyteen ja hyvinvointiin.

3) Alaa, joka tutkii, kehittää ja kouluttaa tähän liittyvää osaamista ja toimintatapoja.” (Houni ym. 2020, 17.)

Vaikka taidetoimintaan osallistumisen hyvinvointivaikutuksista on melko paljon näyttöä (esim. Kettunen 2013, Korhonen 2017), taiteen ja kulttuurin käyttöä terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi ei tunneta vielä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten keskuudessa kovin hyvin (Houni ym. 2020, 17). Kulttuuritoiminnalla ja sosiaalialan työllä on kuitenkin samansuuntaisia tavoitteita, sillä molempien pyrkimyksenä on eheyttää ihmistä kokonaisvaltaisesti ja tuoda heidät osaksi yhteisöllistä kokemusmaailmaa (Kettunen 2013, 11).

Lasten ja nuorten kohdalla taiteisiin osallistumisella on todettu olevan kokonaisvaltaisia hyvinvointivaikutuksia. Oppimisvalmiuksien on todettu vahvistuvan, sosiaalisten taitojen kehittyvän ja käyttäytymisen ongelmien vähenevän. Taidekasvatuksen keinoin voidaan vahvistaa koululaistaitoja, itsetunnon rakentumista, identiteettityötä ja ennen kaikkea toisen kohtaamista. (Houni ym. 2020, 117, Turpeinen 2015.)

Tässä tutkimuksessa eri taideosallistumisen muodoista tarkastellaan teatteritoimintaa. Korhosen (2017, 25) mukana teatteritoiminnalla tavoitellaan tilannetta, jossa nuoret ovat vastaanottavaisia intuitiolle, mielikuville, tunteille ja ei-rationaalisille prosesseille. Harjoitteiden avulla pyritään vapauttamaan keho ja mieli sekä avaamaan kokonaisvaltaista ajattelua ja tekemistä samalla, kun rakennetaan vuorovaikutusta ja luottamusta. Näin pyritään innostamaan nuoria ilmaisemaan itseään sekä kuuntelemaan muita ja työskentelemään yhdessä. Työskentelyyn kuuluu myös yhdessä koetun reflektointi ja jakaminen keskustelemalla. (Korhonen 2017, 25.)

Tutkimukset osoittavat, että teatteritoimintaan osallistumisella on positiivisia vaikutuksia nuorten elämään. Osallistumisen on koettu kehittävän erityisesti itsetuntemusta, itseluottamusta, vuorovaikutustaitoja ja uskallusta. Toiminnalla on havaittu olevan vaikutusta myös tunnetaitojen kehitykseen ja tunteiden nimeämiseen. Osallistujat ovat saaneet myös kuulluksi ja nähdyksi tulemisen kokemuksia. Itsetunto ja uskallus ovat kehittyneet, pelot vähentyneet ja ajattelu laajentunut. (Korhonen 2017, 67.) Hughes & Wilson (2004) ovat todenneet nuorten teatteritoimintaa koskevassa tutkimuksessaan, että teatteritoiminnassa opitut taidot yleistyvät käyttöön muilla elämän osa-alueilla. Heidän tutkimuksessaan nuoret kuvasivat mm. itseluottamuksen, itsensä ilmaisemisen ja uskalluksen olla oma itsensä vahvistuneen. He kuvasivat myös onnellisuuden lisääntyneen ja resilienssitaitojen kasvaneen. Lisäksi nuoret kokivat, että teatteritoiminnan myötä heidän sosiaaliset taitonsa ovat kehittyneet. (Hughes & Wilson 2004, 66–67.)

Taiteisiin osallistumisen hyvinvointivaikutukset ovat tärkeitä inhimillisyyden kannalta, mutta niillä on myös taloudellista merkitystä. Tällaisia kulttuurihyvinvoinnin taloudellisia vaikutuksia on mahdollista laskea esimerkiksi terveydenhuollon ja sosiaalipalveluiden kustannussäästöinä ja kansantalouden tuottavuutena. (Lehikoinen & Vanhanen 2017, 8.)

Kulttuuriset oikeudet ja ennaltaehkäisevä toiminta liittyvät kulttuurihyvinvoinnin käsitteeseen. Kansalaisten **kulttuuriset oikeudet** turvaavat taiteen ja kulttuurin saatavuutta ja ne on määritelty kuntien kulttuuritoimintalaissa, Suomen perustuslaissa sekä YK:n ihmisoikeuksien julistuksessa osana sivistyksellisiä oikeuksia. Kulttuuristen oikeuksien mukaan taiteen ja kulttuurin saatavuuteen ja saavutettavuuteen on kiinnitettävä huomiota jolloin ikä, sukupuoli, asuinpaikka, elinympäristö, kieli, varallisuus, terveydentila, toimintakyky tai etninen, uskonnollinen tai kulttuurinen tausta eivät saisi olla esteenä kulttuuriin osallistumiselle ja hyvälle elämälle. Sosiaalista ja kulttuurista pääomaa lisäävät palvelut ennaltaehkäisevät syrjäytymistä ja niitä tarvitaan erityisesti silloin, kun uhkana on eristäytyminen yhteiskunnasta, mielenterveydelliset haasteet, yksinäisyys, tarve integroitua kulttuuriin tai tarve lisätä tunnetta elämän merkityksellisyydestä. (Houni ym. 2020, 19.)

Ennaltaehkäisevään toimintaan panostaminen on inhimillisintä ja tehokkainta. Menestyksekkään ennaltaehkäisevän toiminnan keskeiset edut ovat osallistujien toimintakyvyn palaaminen tai vahvistuminen ja syrjäytymiskehityksen pysähtyminen. Tuloksena on aktiivista kansalaisuutta sekä inhimillistä ja sosiaalista pääomaa taloudellisia hyötyjä unohtamatta. Ennaltaehkäisevä toiminta edesauttaa lapsia ja nuoria viihtymään koulussa ja käymään koulunsa loppuun ja he oireilevat vähemmän mielenterveydellisistä syistä aikuistuessaan. (Houni ym. 2020, 112). Taidetoiminnassa ennaltaehkäisevää työtä toteutetaan jo ennen kuin syrjäytyminen alkaa ja tarvitaan korjaavia toimenpiteitä (Turpeinen ym. 2019).

Etsivä kulttuurityö on ennaltaehkäisevän taidetoiminnan muoto. Sillä tarkoitetaan viranomaistahojen ja kulttuuritoimijoiden tavoitteellista yhteistoimintaa, jonka tarkoituksena on edistää lasten ja nuorten kulttuurista osallisuutta ja siten tukea heidän hyvinvointiaan ja ehkäistä syrjäytymistä. Etsivän kulttuurityön keinoin voidaan edistää kulttuurin yhdenvertaista saatavuutta esimerkiksi huomioiden osallistujien tarpeet ja kiinnostuksen kohteet sekä viemällä palveluita sinne, missä niiden käyttäjät ovat. (Houni ym. 2020, 112; Turpeinen ym. 2019.)

Etsivä kulttuurityö on korjaavaa ja ennakoivaa varhaista puuttumista ja sen keinoin voidaan vähentää nuorten yksinäisyyttä, vahvistaa toimijuutta ja edesauttaa tulevaisuususkkoa. On havaittu, että yläkouluun siirtyvillä nuorilla voi olla merkittäviä kouluviihtyvyyteen liittyviä ongelmia. Nuoret voivat kokea koulunkäyntiin liittyvää turhautumista, merkityksettömyyttä ja kyynistymistä koulupolun eri vaiheissa. Näihin haasteisiin voitaisiin vastata taide- ja taitoaineita lisäämällä. Harrastustoiminnan merkitys näkyy nuorten hyvinvointina ja arjen sujuvuutena. (Houni ym. 2020, 115, 117; Ristikari ym. 2018, 128.)

3.3 Osallisuuden kokeminen ja sosiaalisen pääoman muotoutuminen nuorten vertaissuhteissa

Nuorille on tärkeitä saada kokea vertaissuhteissa osallisuutta, mikä kerryttää sosiaalista pääomaa. **Osallisuuden** käsitteellä ymmärretään osallistumista, osallistamista sekä valtaistamista ja voimaannuttamista (Kettunen 2013, 21). Osallisuus

merkitsee vaikuttamisen mahdollisuuksia ja mukanaoloa sekä osalliseksi pääsemistä yhteisesti rakennetusta hyvinvoinnista (Sosiaali- ja terveysministeriö n.d.). Osallisuus on kokemuksellinen käsite ja nuorille se merkitsee usein tunneperäistä kuulumista tiettyyn ryhmään tai yhteisöön. Yhteisön jäsenille ryhmään kuuluminen merkitsee tukea, luottamusta ja kiinteyttä. (Hiekkalinna 2018, 61; Kettunen 2013, 24.)

Ulkopuolisin silmin katsottuna nuorten yhteisöt näyttäytyvät joko usein hyvinä tai huonoina, oikean- tai vääränlaisina. Tärkeää on kuitenkin nuorten kuuleminen ja heidän kokemustensa tunnistaminen yhteisöllisyyteen ja osallisuuteen liittyen. Nuorille omat verkostot ovat merkityksellisiä, koska ne mahdollistavat osallisuuden silloinkin, kun he kokevat syrjäytymistä yhteiskunnan muista rakenteista. (Korkiamäki 2009, 189, 192.)

Osallisuutta voidaan vahvistaa erilaisia työmenetelmiä hyödyntämällä (Kettunen 2013, 21). Yhteisöllinen taidetoiminta edistää nuorten kiinnittymistä yhteisöön ja yhteiskuntaan ja vähentää näin heidän kokemustaan eristäytyneisyydestä ja irrallisuudesta. Taidetoiminnan on todettu myös lisävään nuorten toimijuuden tunnetta sekä merkityksellisyyden kokemusta osana yhteisöä. (Laitinen 2017, 39.)

Myös teatteritoiminnan on todettu vahvistavan nuorten osallisuuden kokemusta. Teatteritoiminta antaa mahdollisuuden kuulua ryhmään ja olla osa jotain isompaa kokonaisuutta, mikä saa nuoret voimaan paremmin. Kokemus siitä, että jokainen saa olla oma itsensä, vahvistaa ryhmäläisten kokemusta yhteenkuuluvuuden tunteesta. Toiminnan pitkäkestoisuus ja säännöllisyys luovat pohjaa positiivisille ryhmäkokemuksille. Kuulluksi ja nähdyksi tuleminen antaa tunteen omista vaikutusmahdollisuuksista. Yksilön voimaantumisen kautta minäkäsitys, itsetunto, itseluottamus ja itsearvostus saavat mahdollisuuden vahvistua. (Hiekkalinna 2018, 61–62.)

Sosiaalista pääomaa nuorten vertaissuhteissa tutkineen Korkiamäen (2013, 29) mukaan sosiaalisen pääoman käsite on kontekstisidonnainen eikä sillä ole pysyvää määritelmää. Usein määritelmät pohjautuvat Robert Putnamin ja James Colemanin teoreettisiin näkökulmiin (Korkiamäki 2013, 30). Valtiotieteilijä Robert

Putnam viittaa sosiaalisella pääomalla sosiaalisissa verkostoissa syntyviin luottamuksen ja vastavuoroisuuden normeihin, jotka edesauttavat yhteiskunnan kehitystä ja hyvinvointia. Nuoret Putnam huomioi sosiaaliseen pääomaan liittyen lähinnä vain siitä näkökulmasta, että nuoret ovat tulevaisuuden kansalaisia ja siten kansallisen sosiaalisen pääoman perspektiivistä kannattavia investoinnin kohteita. (Putnam 2000, Korkiamäen 2013, 34 mukaan.) Hänen mukaansa lasten ja nuorten tulevaisuus määräytyy yhä enemmän sen mukaan, mikä on vanhempien yhteiskuntaluokka ja sosiaalinen pääoma (Nissinen 2015).

Sosiologi James Coleman taas on tarkastellut sosiaalista pääomaa yksilön näkökulmasta. Putnamin määritelmässä sosiaalinen pääoma nähdään ensisijaisesti yhteisön ja yhteiskunnan resurssina, kun taas Colemanin mukaan sosiaalista pääomaa ovat sosiaalisissa suhteissa syntyvät voimavarat, joiden seuraukset ovat positiivisia yksilölle. Tällaiset resurssit mahdollistavat yksilölle toimivia sosiaalisia verkostoja, joissa yksilöiden välinen luottamus, vastavuoroiset velvoitteet ja jaetut normit vahvistavat edelleen yhteisön sosiaalista toimivuutta. (Coleman 1988, 102–107.)

Korkiamäen (2013, 31) mukaan nuorten tunnistaminen oman kulttuurinsa aktiivisina tuottajina ja toimijoina yhteiskunnallisissa rakenteissa saa aikaan sen, että nuorten kulttuuri, kokemukset ja heidän asioilleen antamat merkitykset nähdään itsessään arvokkaina sen sijaan, että ne nähtäisiin vain suhteessa aikuisiän sosialisaatiotavoitteisiin. Sosiologisessa nuorisotutkimuksessa empiirisen tutkimuksen kohteena ovat tyypillisesti nuorten omat sosiaaliset käytännöt, jolloin huomio kiinnitetään nuorten kokemuksiin mieluiten heidän itsensä kuvaamina (Korkiamäki 2013, 31).

Sosiaalinen pääoma tunnustetaan myös kulttuurihyvinvoinnin keskeiseksi osatekijäksi. Sosiaalinen pääoma karttuu läpi elämänkaaren sen mukaan, millaisissa sosiaalisissa ympäristöissä ihminen toimii. Taiteisiin osallistuminen voi vaikuttaa myönteisesti sosiaalisen pääoman kertymiseen ja se vahvistaa esimerkiksi ihmisen aktiivista toimijuutta ja sosiaalisia verkostoja. (Lehikoinen & Vanhanen 2017, 16–17.)

3.4 Itsetuntemuksen ja identiteetin kehittyminen nuoruudessa

Tämän tutkimuksen kohderyhmänä ovat teatterialan ammattilaisten lisäksi toimintaan osallistuneet nuoret. Tähän liittyen seuraavaksi tarkastellaan kehityspsykologiassa tunnistettuja nuoruuteen kuuluvia kehitystehtäviä. Näitä ovat esimerkiksi identiteetin muodostaminen, tunteiden hallinnan opetteleminen sekä itenäistyminen vanhemmista ja ystävyysuhteiden luominen ikätovereiden kanssa. (Nurmiranta ym. 2009 13–14, 76–78.)

Tony Dunderfelt (2006, 18–19) toteaa, että itsetuntemusta on yksilön oma ymmärrys itsestään ja oman psyyken toiminnasta. Itsetuntemukseen kuuluu oman ajattelun, tunteiden ja toiminnan tiedostaminen (Dunderfelt 2006, 18-19). Liisa Keltikangas-Järvisen (1999, 17–19) mukaan hyvällä itsetunnolla tarkoitetaan sitä, että ihminen näkee itsessään myönteisiä ominaisuuksia, on tyytyväinen itseensä ja kokee olevansa tärkeä. Itseluottamuksella puolestaan tarkoitetaan sitä, että ihminen uskaltaa ottaa haasteita vastaan ja asettaa itselleen korkeitakin tavoitteita. Itsetunto pitää sisällään itsensä arvostamisen ja itseluottamuksen. (Keltikangas-Järvinen 1999, 17–19, myös Hiekkalinna 2008.)

Identiteetillä tarkoitetaan ihmisen kokonaisvaltaista käsitystä omasta itsestään. Nuoruusiässä identiteetin vahvistuessa nuoren minäkäsitys selkeytyy suhteessa hänen yhteisöihinsä ja maailmankatsomukseensa. (Nurmiranta ym. 2009 76–78.) Nuoruusiässä itsensä etsimiseen liittyy tarve kokeilla erilaisia rooleja ja ympäristön tarjoamia malleja. Identiteetin rakentamiseen liittyy aina tuskaa, sillä epävarmuus on kasvulle välttämätöntä (Dunderfelt 2011, 237–239). Identiteettikriisi on vaihe, jonka aikana nuorella on tarve hakea omia tarpeita ja voimavaroja suhteessa lähiympäristöön, yhteiskuntaan ja kulttuuriin. Yhteiskuntaan sopeutuminen on haastavaa, mikäli nuori ei saa muodostettua itselleen sopivaa identiteettiä. (Aaltonen ym. 2007, 74–75, myös Hiekkalinna 2008.)

Tony Dunderfeltin (2011, 85) mukaan nuoruudessa on tärkeää oppia ohjaamaan omaa elämäänsä tietoisemmin. Tämän oppimisen tulisi jatkua läpi elämän, mutta nuoruudessa se on kiihkeimmillään. Nuoruusiän tehtävänä on etsiä tasapainoa identiteetin muuttuville tarpeille ja pohtia omaa paikkaa ja tarkoitusta maailmassa. (Aaltonen ym. 2007, 51, myös Hiekkalinna 2008.)

Nuorille voidaan taiteentekemisen kautta mahdollistaa luova, turvallinen ja paineeton tila (Korhonen 2017, 67). Teatteritoiminnalla voidaan vahvistaa nuorten itsetuntemusta. Itsetuntemuksella tarkoitetaan ymmärrystä itsestä sekä tunteiden, ajattelun ja toiminnan tiedostamista. Improvisaation kautta opitaan ymmärtämään omia ajatus- ja toimintatapoja sekä reaktioita erilaisiin tilanteisiin. Vuorovaikutustilanteissa voi päästä peilaamaan itseään toisten osallistujien kautta. Draamatyöskentelyssä on tarkoituksenmukaista päästä oppimaan toiminnallisuuden kautta omasta itsestään. Onnistumisen kokemusten kautta vahvistuu tunne siitä, että minä osaan ja opin uusia asioita. Epäonnistumisen taidon omaksumista pidetään myös tärkeänä. Kyky sietää epäonnistumista vähentää epäonnistumisen pelkoa joka pahimmillaan haittaa uusien asioiden oppimista. Positiivinen palaute auttaa näkemään myönteisiä puolia itsestään. Kannustava ja turvallinen ilmapiiri vahvistavat uskoa osaamiseen, joka taas lisää itseluottamusta. (Hiekkalinna 2018, 57–59.)

3.5 Teatteritoiminnan mahdollisuudet nuorten vuorovaikutus- ja tunnetaitojen sekä sosiaalisten taitojen tukemisessa

Tutkimuksen tarkoituksena on tutkia nuorten vuorovaikutustaitojen kehittymistä teatteritoiminnassa. Vuorovaikutustaitoihin liittyen tutkimuksessa tarkastellaan myös tunnetaitojen ja sosiaalisten taitojen kehittymistä. **Vuorovaikutustaitoihin** kuuluvat itsensä ilmaisemisen taidot kuten omien ajatusten, tunteiden, tarpeiden ja käsitysten ilmaiseminen sekä toisten kuuntelemisen ja viestin vastaanottamisen taidot. Vastavuoroisuus on keskeinen osa vuorovaikutustaitoja, mikä tarkoittaa sujuvaa vaihtelua omien aloitteiden tekemisen ja tilan antamisen välillä. Vuorovaikutuksessa tarvitaan kykyä eläytyä toisten mielentiloihin sekä vastata heidän viesteihinsä ja tarpeisiinsa. Rakentavassa vuorovaikutuksessa kaikki osapuolet antavat panoksensa kohtaamiseen. (Suomen mielenterveys ry 2022; Talvio & Klemola 2017, 103, 106–109.)

Vuorovaikutusosaaminen kertoo yksilön kyvystä viestiä toisten kanssa. Vuorovaikutusosaaminen muodostuu kolmesta ulottuvuudesta: kognitiivisesta, metakognitiivisesta ja behavioraalista ulottuvuudesta. Niissä on kyse vuorovaikutukseen liittyvistä tiedoista, asenteesta, vuorovaikutustaidoista ja motivaatiosta.

Kognitiivinen ulottuvuus viittaa tietoihin vuorovaikutuksen ominaisluonteesta ja viestinnästä sekä siitä, miten kyseistä tietoa sovelletaan käytäntöön. Metakognitiivisella ulottuvuudella tarkoitetaan viestintäkäyttäytymisen suunnittelu-, ennakointi-, arviointi- ja säätelytaitoja. Behavioraalinen ulottuvuudella taas viitataan viestintäkäyttäytymiseen ja erilaisiin vuorovaikutustaitoihin, kuten neuvotteluun, kuunteluun ja vaikuttamiseen, joita käytetään vuorovaikutustilanteen kannalta tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti. (Valkonen 2003, 25–26.)

Vuorovaikutustaitoja voi systemaattisesti harjaannuttaa ja oppia koko elämän ajan. Vuorovaikutustaitojen oppiminen tapahtuu kokemuksen kautta, erityisesti muiden mallista. Ryhmissä ja yhteisöissä voidaan oppia yhdessä sellaista, mikä olisi yksin kaikkien ulottumattomissa. Kun ryhmän jäsenet tutustuvat toisiinsa, turvallisuus lisääntyy ja ryhmän jäsenet alkavat toimia rennommin ja oma-aloitteisemmin. Tällöin niin sanottu flow-kokemus mahdollistuu. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen kannalta on olennaista huomioida, että virtauskokemuksia syntyy vain riittävän turvallisessa ilmapiirissä. (Talvio & Klemola 2017 s. 18, 62, 66, 73.)

Osallistavan ja yhteisöllisen taidetoiminnan on havaittu voivan parantaa ja aktiivoida monin tavoin nuorten vuorovaikutustaitoja ja sosiaalisia taitoja, kuten yhteistyötaitoja, neuvottelutaitoja ja kommunikaatio- sekä konfliktien ratkaisemiseen liittyviä taitoja. Ryhmämuotoisessa taidetyöskentelyssä voi syntyä tila, jossa nuorten on mahdollista kehittää empatiakykyä, vastuunottoa, kunnioittavaa ja kannustavaa asennetta sekä muiden huomioimista. Vuorovaikutuksen kehittymisen kannalta merkityksellistä on teatteritoiminnan tarjoama mahdollisuus irrottautua omista ajattelu- ja toimintatavoista ottamalla erilaisia rooleja. (Laitinen 2017, 35.)

Tunnetaidoilla tarkoitetaan kykyä havaita, säädellä ja ilmaista omia tunteita. Ne ovat itsetuntemuksen ja hyvän mielenterveyden perusta. (Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö n.d.) Murrosiässä nuorten voi olla vaikea tunnistaa omia tai toisten tunteita. Aivojen hermosoluverkoston kehittymiseen liittyen tunteiden hallinta ja oman käyttäytymisen hallinta tunnekuohussa on usein hankalaa. Aivojen murroksesta johtuen myös käyttäytymisen epäjohdonmukaisuus ja impulsiivisuus on nuorille tyypillistä. (Aaltonen ym. 2003, 60–62; Talvio & Klemola 2017 s. 42–43.)

Tunnetaitoja voidaan harjoitella keskustelemalla avoimesti nuoren omista ja muiden tunteista, purkamalla kokemuksia ja lisäämällä tunnepuhetta. Näiden taitojen kehittyessä nuori oppii vähitellen säätämään omia tunteitaan sekä tunnistamaan muiden tunteita, jolloin vuorovaikutustilanteissa toimiminen on helpompaa ja joustavampaa. (Aaltonen ym. 2003, 60–62; Hiekkalinna 2018, 60.)

Tutkimuksissa (esim. Hiekkalinna 2018, Laitinen 2017) on havaittu taidetoiminnan myönteisiä vaikutuksia nuorten tunnetaitojen kehittymiseen. Yhteisöllinen taidetoiminta voi lisätä nuorten kykyä tunnistaa ja hallita tunteita, sillä se tarjoaa kannustavan ja turvallisen ympäristön sekä uusia välineitä tutkia omia ajatuksia ja kokemuksia. Erityisesti teatteritoiminnassa roolien ottaminen on tärkeä väline, jonka avulla nuoret voivat tutkia erilaisia tunteita ja oppia keinoja ilmaista niitä. Taiteellisen toiminnan kautta voidaan purkaa turvallisesti myös negatiiviseksi koettuja tunteita, kuten vihan tunnetta. Mahdollisuus kanavoida tunteita taidetoiminnan kautta vähentää tarvetta purkaa vaikeita tunteita negatiivisena käyttäytymisenä. (Laitinen 2017, 33–34.)

Taiteen avulla voidaan epäsuorasti käsitellä hankaliakin asioita (Hiekkalinna 2018, 60). Osallistavan taidetoiminnan keinoin voidaan tehdä näkyväksi erilaisia tunnetiloja, joita voisi muuten olla vaikea nostaa keskusteluun. Taiteen vaikuttaessa osallistujan ajatuksiin ja tunteisiin tunnelukot saattavat avautua mikä voi osaltaan aiheuttaa ahdistuneisuutta tai epävarmuutta erityisesti silloin, jos ihminen poistuu omalta mukavuusalueeltaan. Tämä on tärkeää ottaa huomioon taidetoiminnan järjestämisessä, jotta esiin nousevat tunteet voitaisiin kohdata turvallisessa ympäristössä. (Lehikoinen & Vanhanen 2017, 10–11.)

Sosiaalisilla taidoilla tarkoitetaan ihmisen kykyä selviytyä erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa ja tulla toimeen muiden kanssa. Sosiaalisten taitojen avulla kyetään solmimaan ihmissuhteita ja toimimaan luontevasti vuorovaikutustilanteissa. Näiden taitojen myötä ymmärrämme toista ihmistä, hänen tunteitaan ja näkökantojaan ja voimme kokea myötätuntoa muita kohtaan. (Keltikangas-Järvinen 2010, 17–18, 22–23.)

Sosiaaliset taidot rakentuvat vuorovaikutustaitojen päälle. Teatteritoiminnassa nuorten sosiaalisten taitojen koetaan kehittyvän olemalla vuorovaikutuksessa

muiden kanssa. Teatteritoiminta sisältää paljon yhdessä tekemistä, keskustelua sekä fyysistä ja psyykkistä läsnäoloa. Sosiaalisia ja vuorovaikutustaitoja harjoitellaan erilaisten draaman menetelmien avulla. On todettu, että tämän myötä nuorten itsevarmuus vahvistuu sekä itsensä ilmaiseminen kehittyy. (Hiekkalinna 2018, 60–61.)

3.6 Toimintaympäristön kuvaus

Tutkimuksen kohderyhmänä oli Suomen Nuorisoseurat ry:n teatteritoimintaan osallistuneita tamperelaisia lukiolaisia poikia sekä teatteri-ilmaisun ohjaajia. Suomen Nuorisoseurat ry on valtakunnallinen järjestö, joka on tarjonnut erilaista harrastustoimintaa mm. tanssin ja teatterin muodossa jo 140 vuotta. Tampereella Nuorisoseuroilla on lasten ja nuorten harrastusryhmiä ja lisäksi yhteistyössä Tampereen kaupungin kanssa toteutettua harrastustoimintaa. Nuorisoseurojen Teatterin osaamiskeskuksen kautta on mahdollista rekrytoida ammattitaitoisia ohjaajia harrastustoiminnan järjestämiseen, mikä takaa laadukkaan palvelun nuorille. Vapaa-aika on nuorille kallisarvoista ja palvelun laatu on se tekijä, jolla pystytään kilpailemaan osallistujista. (Suomen Nuorisoseurat ry, n.d.)

Teatteritoimintaa tarjotaan ikäryhmästä riippuen erilaisissa ympäristöissä. Koulujen salit ja Nuorisoseurojen omat tilat ovat käytössä pääsääntöisesti. Toki teatteria viedään myös kaduille ja näyttämöille kontekstista riippuen. Opetus- ja kulttuuriministeriön toimintamuodon, Harrastamisen Suomen mallin, mukaisesti harrastustoimintaa on alettu tarjota koulupäivien yhteydessä, jotta harrastamiseen olisi mahdollisimman matala kynnyks ja iltaisin jäisi yhteistä aikaa perheelle (Opetus- ja kulttuuriministeriö n.d.).

4 TUTKIMUSMENETELMÄT JA AINEISTO

Seuraavassa luvussa esitellään tutkimuksessa käytetyt menetelmät sekä kuvataan aineiston tuottaminen ja käsittely sekä analyysiprosessin vaiheet. Tutkimus on laadullinen tutkimus ja käytettyjä tutkimusmenetelmiä ovat puolistrukturoitu haastattelu ja teoriaohjaava sisällönanalyysi.

4.1 Laadullinen tutkimus

Kyseessä on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus, jonka aineisto hankittiin puolistrukturoituina haastatteluina ja analysoitiin teoriaohjaavan sisällönanalyysin menetelmällä. Laadullisella tutkimuksella pyritään ymmärtämään kohteen ominaisuuksia, laatua ja merkityksiä (Jyväskylän yliopiston Koppa 2015). Laadullisessa tutkimuksessa ei tarvitse rakentaa tuloksia sen varaan, kuinka suuri joukko haastatelluista puhuu jostakin asiasta, vaan yhdenkin vastaajan kokemus on merkityksellinen. Fokus laadullisessa tutkimuksessa on ihmisten omalle toiminnalleen ja sisäisille kokemuksilleen antamissaan merkityksissä. Aineistona käytetään empiirisiä aineistoja, jolloin havainnot maailmasta tehdään tutkimusaineiston välityksellä. Empiirinen tutkimus pohjaa tutkijoiden erilaisiin tapoihin analysoida aineistoja. (Juhila n.d.; Vuori n.d.)

Tämä tutkimus toteutetaan laadullisena tutkimuksena, jotta saadaan nostettua esiin teatteritoimintaan osallistuneiden nuorten ja teatterialan ammattilaisten omia kokemuksia ja merkityksiä. Kuten alaluvussa *3.1 Taiteen ja kulttuurin vaikutustutkimus* todettiin, ihmisten kokemia vaikutuksia on haastava asettaa mitattavaan muotoon määrällisen tutkimuksen keinoin, ja tämän vuoksi katsottiin, että laadullinen tutkimus palvelee tätä tutkimusta parhaiten.

4.2 Puolistrukturoitu haastattelu

Tutkimuksen aineistonhankinta toteutettiin puolistrukturoituina haastatteluina sekä teatterialan ammattilaisille että teatteritoimintaan osallistuneille nuorille.

Haastatteluissa edettiin ennalta valittujen teemojen mukaisesti antaen samalla tilaa haastateltavien omille kokemuksille. Teemahaastattelu on avoimen ja lomakehaastattelun välimuoto, jossa aihepiirit eli teema-alueet ovat tiedossa mutta kysymysten järjestys ja tarkka muoto puuttuvat (Hirsjärvi ym. 2015, 208).

Haastattelumenetelmän etuna lomakekyselyyn verrattuna on joustavuus, koska haastattelija voi toistaa kysymyksen, selventää sanamuotoja, korjata väärinkäsityksiä tai käydä keskustelua haastateltavan kanssa. Onnistumisen kannalta suositellaan, että haastateltavat voisivat tutustua haastattelun kysymyksiin ja aiheeseen etukäteen, jotta saadaan mahdollisimman paljon tietoa tutkitusta asiasta. Etuna on se, että haastatteluun voidaan valita henkilöt, joilla on mahdollisimman paljon kokemusta tutkittavasta aiheesta. Haastateltavien valinnan ei ole syytä olla satunnaista vaan tarkoitukseen sopivaa ja harkittua. Raportissa on tärkeä kertoa, miten haastateltavien valinta on pohdittu ja miten se täyttää tarvittavat kriteerit. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 85–86.)

Puolistrukturoidussa haastattelussa eli teemahaastattelussa edetään etukäteen valittujen teemojen ja niihin liittyvien kysymysten varassa. Teemahaastattelussa voidaan syventää ja tarkentaa kysymyksiä vastauksiin perustuen. Tässä menetelmässä korostetaan haastateltavien tulkintoja asioista, heidän asioille antamiin merkityksiä sekä sitä miten merkitykset syntyvät vuorovaikutuksessa. Haastattelun teemat pohjautuvat tutkimuksen viitekehukseen. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 87–88.)

Haastattelujen teemat ja kysymykset luotiin tutkimuksen teoreettisen viitekehksen ja aikaisemman tutkimuksen pohjalta. Kysymykset muodostettiin siten, että niiden avulla saataisiin mahdollisimman paljon tietoa tutkimuksen tutkimuskysymyksiin. Ammattilaisten kysymyksillä haettiin vastauksia erityisesti teatteritoiminnan keinoihin suhteessa nuorten vuorovaikutustaitojen vahvistamiseen ja nuorten kysymykset koskivat erityisesti heidän omia kokemuksiaan teatteritoiminnan vaikutuksista (Liite 1 & 2).

Toisinaan on perusteltua koota ryhmä tutkimusaiheen kannalta merkityksellisiä henkilöitä yhteen pohtimaan aihetta. Ryhmähaastattelussa vastausten lisäksi

mielenkiinnon kohteena on ryhmän vuorovaikutus ja osallistujien toisiaan täydentävä keskusteluyhteys. Tutkijan rooli on erilainen kuin yksilöhaastattelussa, sillä hänen tulee haastattelemisen lisäksi moderoida keskustelua ja varmistaa, että kaikki osallistujat saadaan mukaan tasapuolisella panostuksella. (Hyvärinen ym. n.d.)

4.3 Aineiston tuottaminen ja käsittely

Haastattelukysymykset luotiin ja opinnäytetyösopimus allekirjoitettiin Suomen Nuorisoseurat ry:n kanssa keväällä 2021. Haastattelut toteutettiin kesäkuussa 2021. Tutkimuksen tiedonantajiksi etsittiin teatterialan ammattilaisia ja toimintaan osallistuneita nuoria. Suomen Nuorisoseurat ry:n Teatterin osaamiskeskuksen kautta kutsuttiin haastateltavaksi teatteri-ilmaisun ohjaajia, ja neljä ohjaajaa ilmoitti halukkuutensa osallistua. Heihin oltiin suoraan yhteydessä haastattelusta sopimiseksi.

Nuorten osalta haastateltaviksi valittiin täysi-ikäisiä teatteritoimintaan osallistuneita nuoria. Alun perin oli tarkoitus haastatella yläkouluikäisiä nuoria, mutta lupateknisistä syistä alaikäiset rajautuivat pois tiedonantajista. Haastatellut nuoret valikoituivat siten, että teatteriryhmä Sällien ohjaaja tiedusteli toimintaan osallistuneilta nuorilta kiinnostusta osallistua tutkimukseen ja viisi halukasta oli suoraan tutkijaan yhteydessä.

Haastatteluihin valittiin koulutettuja ja kokeneita ammattilaisia sekä nuoria, jotka ovat harrastaneet teatteria pidempään, jotta haastatteluista saataisiin mahdollisimman kattavasti tutkittavaa ilmiötä kuvaavaa tietoa. Haastattelukysymykset toimitettiin haastateltaville etukäteen, jolloin he pystyivät valmistautumaan haastatteluihin. Ammattilaisten haastattelu toteutettiin yhtenä ryhmähaastatteluna, että käsiteltävistä teemoista syntyisi mahdollisimman monipuolista keskustelua ja osallistujien puheenvuorot ja vuorovaikutus toisivat syvyyttä vastauksiin. Nuoret haastateltiin yksilöhaastatteluina, koska käsiteltiin henkilökohtaisia ja herkkiäkin aiheita. Rauhallisessa haastattelutilanteessa nuoret saivat anonyymisti kertoa vapaasti omista kokemuksistaan. (vrt. Hyvärinen ym. n.d.)

Haastattelut toteutettiin etänä videoyhteyden kautta ja tallennettiin tietokoneen kovalevylle. Tallennetut äänitteet ja tekstimuotoon litteroidut aineistot suojattiin salasanalla. Litterointivaiheessa aineistosta poistettiin kaikki tiedot, joista haastateltavat voisivat olla tunnistettavissa. Aineistosta litteroitiin vain haastateltujen puheen asiasisältö, sillä tarkempi litterointi ei ollut tarkoituksenmukaista tutkimuksen kannalta. Tutkimuksen valmistuttua äänitteet ja litteroidut aineistot tuhottiin.

4.4 Teoriaohjaava sisällönanalyysi

Tutkimusprosessissa kirjalliseen muotoon saatettua aineistoa analysoidaan objektiivisesti ja systemaattisesti. Sisällönanalyysin menetelmillä voidaan luoda tiivistetty ja selkeä sanallinen kuvaus tutkittavasta ilmiöstä lisäämällä aineiston sisältämää informaatioarvoa. Hajanaisesta aineistosta luodaan selkeää ja yhtenäistä tietoa, jotta tutkittavasta ilmiöstä voidaan tehdä luotettavia johtopäätöksiä. Laadullisen aineiston käsittely perustuu tulkintaan ja loogiseen päättelyyn, jossa aineisto hajotetaan osiin, käsitteellistetään ja kootaan uudella tavalla johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 117, 122.)

Aineiston analyysimenetelmää valitessa vertailtiin aineistolähtöisen ja teoriaohjaavan sisällönanalyysin sopivuutta tutkimukseen. *Aineistolähtöisessä analyysissä* analyysiyksiköt valitaan aineistosta tutkimuksen tarkoituksen mukaisesti. Aikaisemmilla teorioilla, havainnoilla tai tiedoilla tutkittavasta ilmiöstä ei pitäisi olla mitään tekemistä toteutustavan tai lopputuloksen kanssa, koska analyysin tulee olla aineistolähtöistä. Aineistolähtöinen analyysi on vaikeaa toteuttaa, sillä ei ole olemassa objektiivisia havaintoja vaan jo tutkimuksessa käytetyt käsitteet, tutkimusasetelma ja menetelmät ovat tutkijan asettamia ja vaikuttavat aina tuloksiin. Aineistolähtöisessä analyysissä tämä ongelma on perustavampaa laatua kuin tutkimuksessa yleisesti on, ja sitä voidaan pyrkiä ratkaisemaan *teoriaohjaavalla analyysillä*. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 108–109, 112–113).

Teoriaohjaavassa analyysissä teoria toimii apuna, mutta analyysi ei pohjaa suoraan teoriaan. Analyysiyksiköt valitaan aineistosta, ja aikaisempi tieto ohjaa tai auttaa analyysia. Analyysista voidaan tunnistaa aikaisemman tiedon vaikutus,

mutta se ei ole teoriaa testaavaa vaan uusia ajatuskulkuja aukovaa. Teoriaohjaavassa analyysissä teoria tuodaan ohjaamaan päättelyä siinä vaiheessa, kun tutkija sen katsoo tarkoituksenmukaiseksi. Asiasta ei ole varsinaista sääntöä, vaan päätös on aineistolähtöinen ja tutkijakohtainen. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 108–109, 112–113). Analyysimenetelmäksi valittiin teoriaohjaava sisällönanalyysi, jotta myös tutkimuksen teoreettista viitekehystä voitaisiin käyttää hyödyksi aineistoa analysoitaessa.

Sisällönanalyysi aloitetaan aineiston pelkistämällä, jolloin aineistosta poistetaan kaikki tutkimuksen kannalta epäolennainen pois. Seuraavaksi aineistosta etsitään tutkimuskysymyksiin liittyvät ilmaisut, ja nämä alkuperäisilmaukset pelkistetään ja listataan allekkain. Kun aineisto on pelkistetty seuraa datan ryhmittely, ja tämän jälkeen aineisto käsitteellistetään. Siinä edetään alkuperäisistä kielellisistä ilmauksista teoreettisiin käsitteisiin ja johtopäätöksiin. Käsitteet, jotka kuvaavat samaa ilmiötä, ryhmitellään eli kootaan alaluokiksi. Luokittelun edetessä alaluokat yhdistellään yläluokiksi, joista muodostetaan edelleen pääluokkia. Lopuksi nimetään yhdistävä luokka, joka kokoaa luokat yhteen tutkimuskysymysten näkökulmasta. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 123–125.)

Analyysin perusteella tutkija tulkitsee aineistoa ja tekee päätelmiä suhteessa tutkimuskysymyksiin. Tulkintojen tekemisessä edetään yksityiskohdista yleisiin huomioihin. Tutkimusraportissa kuvataan, miten analyysi on tehty sekä selitetään ja perustellaan tehdyt valinnat, jolloin analyysi on mahdollisimman uskottavaa ja luotettavaa. (Günther ym. n.d.) Analyysin tekemisessä pyrittiin noudattamaan Tuomen & Sarajärven (2018, 15) ohjetta intuition merkityksestä. Tutkimuksen edetessä täytyi luottaa intuition, jotta voitiin nähdä aineistosta nousevat merkityskokonaisuudet mutta samaan aikaan täytyi pitää huolta siitä, että kriittinen asenne ja reflektiivisyys säilyivät. Näin pyrittiin varmistamaan, että tutkijan objektiivisuus säilyy. (vrt. Tuomi & Sarajärvi 2018, 15.)

Litterointivaiheen jälkeen ammattilaisten ja nuorten haastattelut analysoitiin erillisinä aineistoina. Ensimmäiseksi aineistoista poistettiin kaikki epäolennainen sisältö, jonka jälkeen tekstistä alettiin etsiä tutkimuskysymysten kannalta olennai-

sia ilmauksia. Tämän jälkeen teksti käytiin uudelleen läpi siten, että alkuperäisilmaukset pelkistettiin tiiviiksi ja selkeiksi ilmauksiksi (Taulukko 1). Pelkistämisen jälkeen ilmaukset ryhmiteltiin samaa ilmiötä kuvaaviin ryhmiin (Taulukko 2, Taulukko 3).

TAULUKKO 1. Esimerkki aineiston pelkistämisestä.

Alkuperäisilmaukset	Pelkistetyt ilmaukset
"Se salliva ilmapiiri siinä läsnäolossa ja että ei ole pakko lähteä harjoitteisiin mukaan."	Salliva ilmapiiri Vapaaehtoisuus
"Teatteriharrastuksessa pääsee turvallisesti erilaisiin ryhmätilanteisiin joissa voi harjoitella vuorovaikutustaitoja."	Turvalliset ryhmätilanteet Vuorovaikutustaitojen harjoittelu
"Se kasvattaa pikkujalkaa itsevarmuutta ja itseluottamusta muussakin kuin siinä esiintymisessä."	Itsevarmuuden ja itseluottamuksen kasvaminen muissakin tilanteissa
"Improvisaatiota ollaan harjoiteltu ja se on auttanut myös oikeassa elämässä uskomattoman paljon."	Improvisaation harjoittelu auttanut oikeassa elämässä

TAULUKKO 2. Esimerkki aineiston ryhmittelystä, ammattilaisten aineisto.

Pelkistetyt ilmaukset	Alaluokat
Luovuus ja toisinajattelu Resilienssitaitojen omaksuminen Argumentointitaidot, eri näkökulmien perustelu Maailman tarkastelua Perimmäisten kysymysten tarkastelua	Ajattelu- ja resilienssitaitojen kehittäminen
Turvallinen ilmapiiri ja luottamus edellytyksiä vuorovaikutukseen lähtemiselle Turvallisten ryhmätilanteiden tarjoaminen Rajat miten toimitaan Turvallinen ympäristö mahdollistaa erilaisten asioiden kokeilemisen Salliva ilmapiiri Rooleista luopuminen Läsnäolo Vapaaehtoisuus Ajan antaminen Ei tarvitse vielä osata, olla valmis Ohjaaja tekee kynnyksen matalaksi Ei tarvetta vertailulle, tasavertaisuus Luodaan alusta, jossa pystyy olla oma itsensä turvallisesti	Luottamuksen rakentaminen ryhmässä

TAULUKKO 3. Esimerkki aineiston ryhmittelystä, nuorten aineisto.

Pelkistetyt ilmaukset	Alaluokat
Improvisaatioasenne, kevyempi asennoituminen Maailmankatsomus muuttunut teatterin kautta Käsitys ihmisten välisestä kanssakäymisestä laajentunut Paljon hyviä keskusteluja Yhdessä pohtiminen Analysoiminen	Ajattelu- ja resilienssi-taitojen kehittyminen
Harjoitukset sai luottamaan muihin Vapaa, helppo, luottavainen olo Keskinäinen luottamus Teatteri yhdistää jengia Työkaluja jotka opettavat luottamaan Tiivis porukka Pystyy kokeilemaan kaikkea Toisiin ihmisiin luottaminen	Luottamuksen kokeminen ryhmässä

Aineiston käsitteellistäminen aloitettiin muodostamalla ryhmistä alaluokkia, jotka nimettiin sisältöä kuvaavalla käsitteellä. Alaluokista muodostettiin sekä ammattilaisten että nuorten aineistosta kolme yläluokkaa. Ala- ja yläluokkien nimeämisessä hyödynnettiin tutkimuksen teoreettista viitekehystä, esimerkiksi vuorovaikutus- ja tunnetaitojen sekä sosiaalisten taitojen kehittäminen sekä itsetuntemuksen ja identiteetin kehittäminen. Aineistosta löytyi myös yllättäviä kokonaisuuksia, joita ei oltu käsitelty etukäteen teoreettisessa viitekehyksessä. Nämä luokat nimettiin aineistosta nousseiden teemojen mukaan. Tällaisia olivat esimerkiksi keuhollisuuden hyödyntäminen sekä ajattelu- ja resilienssitaitojen vahvistuminen. Nuorten ja ammattilaisten aineistot vastasivat huomattavan paljon toisiaan. Niissä haastateltavat kuvasivat samoja ilmiöitä toisistaan tietämättä. Tämän vuoksi päädyttiin siihen, että kahden eri aineiston luokat nimettiin samalla tavalla siten, että toinen kuvaa keinoja ja toinen koettuja vaikutuksia, esimerkiksi ”Osallisuuden mahdollistaminen” ja ”Osallisuuden kokeminen”.

Yläluokat yhdisteltiin edelleen kahdeksi pääluokaksi, jotka kuvaavat tutkimusky-symyksiä. Pääluokista nimettiin vielä yhdistävä luokka, ”Kokemuksia nuorten teatteritoiminnan kulttuurihyvinvointivaikutuksista”, jolloin ammattilaisten ja nuorten aineistot yhdistyivät (Taulukko 4). Yhdistävän luokan nimeämisessä hyödynnettiin teoreettisessa viitekehyksessä käsiteltyä kulttuurihyvinvoinnin käsitettä, sillä aineiston perusteella voitiin todeta, että taiteen ja kulttuurin keinoin voidaan vaikuttaa yksilön kokemusmaailmaan ja hyvinvointiin.

TAULUKKO 4. Aineiston käsitteellistämisen vaiheet.

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka	Yhdistävä luokka
Vuorovaikutus- ja tunnetaitojen sekä sosiaalisten taitojen kehittäminen	Menetelmäosaaminen nuorten vuorovaikutustaitojen vahvistamiseksi	Teatteritoiminnan keinoja nuorten vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa	Kokemuksia nuorten teatteritoiminnan kulttuurihyvinvointivaikutuksista
Ajattelu- ja resilienssitaitojen kehittäminen			
Kehollisuuden rakentaminen			
Osallisuuden mahdollistaminen	Turvallisen toimintaympäristön mahdollistaminen		
Luottamuksen rakentaminen ryhmässä			
Hyväksyvän ilmapiirin luominen	Nuorten itsetuntemuksen ja identiteetin kehittäminen		
Ratkaisujen etsiminen nuorten haastaviksi kokemuksiin tilanteisiin			
Ennaltaehkäisevä työote	Nuorten itsetuntemuksen ja identiteetin kehittäminen		
Onnistumisen kokemusten mahdollistaminen, rohkaisu, itseluottamuksen vahvistaminen			
Nuorten kykyjen ja vahvuuksien hyödyntäminen	Vuurovaikutustaitojen vahvistuminen		
Teatteritoiminnassa harjoiteltavien taitojen siirtäminen käyttöön			
Vuorovaikutus- ja tunnetaitojen sekä sosiaalisten taitojen kehittyminen	Turvallisuudentunteen kokeminen ryhmässä	Nuorten kokemuksia teatteritoiminnan vaikutuksista	
Ajattelu- ja resilienssitaitojen kehittyminen			
Kehollisuuden hyväksyminen	Itsetuntemuksen ja identiteetin kehittyminen		
Osallisuuden kokeminen			
Sosiaalisten suhteiden rakentuminen	Itsetuntemuksen ja identiteetin kehittyminen		
Luottamuksen kokeminen ryhmässä			
Hyväksytyksi tulemisen kokemus	Itsetuntemuksen ja identiteetin kehittyminen		
Ratkaisujen löytäminen haastaviksi koettuihin tilanteisiin			
Onnistumisen kokemukset, rohkaistuminen, itseluottamuksen vahvistuminen	Itsetuntemuksen ja identiteetin kehittyminen		
Omien kykyjen ja vahvuuksien tunnistaminen ja käyttöön ottaminen			
Teatteritoiminnassa harjoiteltavien taitojen yleistäminen käyttöön			

4.5 Aineiston tuottamisen eettiset näkökulmat

Ihmistieteissä ja laadullisessa tutkimuksessa tutkimuksen tekoa ohjaavat erilaiset eettiset normit, jotka liittyvät tutkittavien ihmisarvon kunnioittamiseen sekä tutkimuksen luotettavuuteen. Nämä tutkimuseettiset normit on huomioitava koko tutkimusprosessin ajan, mutta erityisesti ne määrittävät aineiston tuottamista. Aineiston tuottamisessa painottuvat ihmisarvon suojeleminen ja siihen liittyvät normit. Eettisesti kestävien tutkimustapojen lähtökohta on turvata tutkittavien itsemääräämisoikeus, vahingoittumattomuus sekä yksityisyys. (Kuula 2006, 58–60.)

Tutkittavien itsemääräämisoikeuden kunnioittamisella tarkoitetaan, että heillä on mahdollisuus päättää, haluavatko he osallistua tutkimukseen ja heille tulee turvata riittävä määrä informaatiota tutkimuksesta päätöksen tekoa varten. Tutkittavien vahingoittamisen välttämiseksi tarkoitetaan sitä, että vältetään henkiset ja sosiaaliset vahingot huolehtimalla asianmukaisesta ja luottamuksellisesta tietosuojasta. Yksityisyyden suojelemisella tarkoitetaan, että ihmisellä on oikeus määrittää, mitä tietoja tutkimuskäyttöön annetaan ja tutkimus kirjoitetaan niin, että yksittäiset tutkittavat eivät ole tunnistettavissa. (Kuula 2006, 61–64.)

Tässä tutkimuksessa noudatettiin Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeita (vrt. Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6–7) sekä huolehdittiin tutkittavien suojasta (vrt. Tuomi & Sarajärvi 2018, 155–156). Näiden toteutumista tarkastellaan Johtopäätökset ja pohdinta -luvussa.

”Neurologia valitettavasti tekee teini-ikäisistä pikku sosiopaatteja niin siinä kohtaa on hyvä lähteä harjoittelemaan empatian uudelleen oppimista. Neurologiallehan me emme mitään voi, mutta me voimme tukea niitä taitoja.”

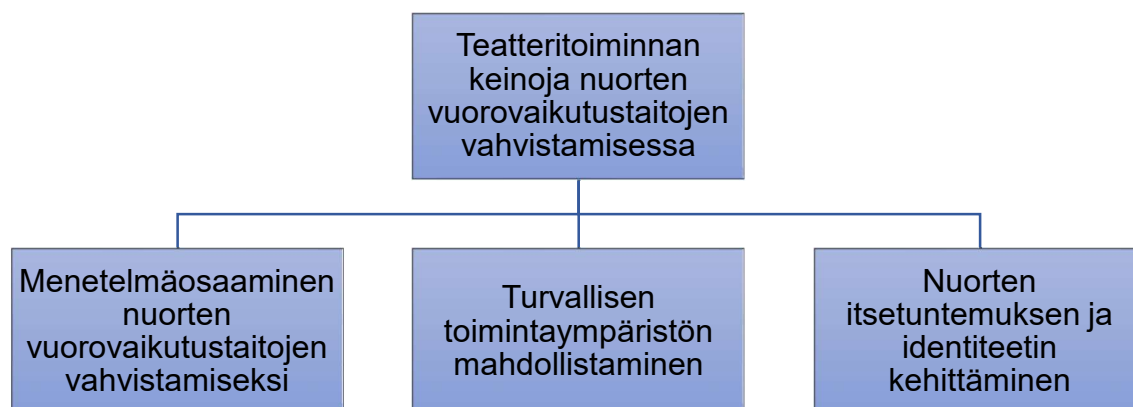
Haastatteluun osallistunut teatteri-ilmaisun ohjaaja

5 TULOKSET

Aineiston analyysin pohjalta muodostettiin tutkimuksen tulokset, jotka kuvaavat ammattilaisten ja toimintaan osallistuneiden nuorten kokemuksia teatteritoiminnan kulttuurihyvinvointivaikutuksista. Tuloksia käsittelevässä luvussa tutkimuskysymyksiin vastataan esittelemällä tulokset ensin ammattilaisten aineiston ja sitten nuorten aineiston osalta. Tämän jälkeen tarkastellaan näiden kahden aineiston välisiä suhteita. Lopuksi pohditaan vaikutusten todentamisen näkökulmia.

5.1 Teatteritoiminnan keinot vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa ammattilaisten kuvaamina

Ammattilaisten aineistosta nousi kolme keskeistä osa-aluetta liittyen teatteritoiminnan keinoihin nuorten vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa; *menetelmäosaaminen, turvallinen toimintaympäristö* sekä *nuorten itsetuntemuksen ja identiteetin kehittäminen* (Kuvio 2). Näiden teemojen alle koottiin aineistosta johdetut tulokset alaluokittain ja näitä kokonaisuuksia käsitellään tässä luvussa.

KUVIO 2. Teatteritoiminnan keinoja nuorten vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa.

Menetelmäosaaminen nuorten vuorovaikutustaitojen vahvistamiseksi

Ensimmäinen osa-alue nuorten vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa sisältää teatterialan ammattilaisten menetelmäosaamisen. Ammatillaiset kuvasivat, että teatteritoiminnassa vahvistetaan taidepedagogiikan keinoin nuorten vuorovaikutus- ja tunnetaitoja sekä ajattelu- ja resilienssitaitoja. Myös sosiaalisten taitojen vahvistaminen ja sen myötä osallisuuden mahdollistaminen ovat keskeisiä menetelmiä. Lisäksi teatterissa on menetelmäosaamista kehollisuuden hyödyntämiseen vuorovaikutuksen osana.

Ammattilaisten haastatteluaineiston analyysi osoittaa, että **vuorovaikutus- ja tunnetaitojen sekä sosiaalisten taitojen kehittäminen** on teatteritoiminnan keskiössä. Teatterissa nuoret altistetaan runsaalle määrälle vuorovaikutustilanteita, joissa he pääsevät harjoittelemaan edellä mainittuja taitoja. Itsensä kuunteleminen ja havainnoiminen ovat tärkeitä taitoja, jotka muodostavat vuorovaikutustaitojen perustan. Ammattilaisten kertoman mukaan omien tunteiden tunnistaminen ja hyväksyminen on tärkeää. Teatteritoiminnassa nuorten tunteet saavat kuulua ja näkyä. Kun nuori saadaan ulos kuorestaan ja itseilmaisu kehittymään uudelle tasolle, niin avoimuus lisääntyy. Teatteritoiminnassa opetetaan nuoret kohtaamaan ja kuuntelemaan toisiaan, jotta voidaan kehittää empatiakykyä ja opitaan kunnioittamaan toisia. Itsensä kuunteleminen, muiden havainnointi ja tilanteen lukeminen ovat keskeisiä menetelmiä, joita voidaan hyödyntää erilaisissa tilanteissa ja näin vahvistaa yksilön vuorovaikutustaitoja.

”Mä mietin sitä vuorovaikutuksen perustaa, jotenkin tässä painottuu se että niinku vuorovaikuttaa, se että sä kuuntelet, että pystyt lukemaan sitä tilannetta niin siihen se teatteri ja kaikki siihen liittyvät harjoitteet on äärimmäisen hyviä.”

Haastatteluun osallistunut teatteri-ilmaisun ohjaaja

Vuorovaikutus- ja tunnetaitoihin liittyen ammatillaiset puhuivat erityisesti empatiataitojen vahvistamisesta. Aivojen kehityksestä johtuvat haasteet nuoruusiässä vaikuttavat tunnetaitoihin, ja siksi niiden vahvistaminen ja uudelleenopettelu on tärkeää. Empatiataitoja vahvistetaan teatteritoiminnassa esimerkiksi vuorovaikutusharjoituksilla ja uudenlaisiin rooleihin asettumalla, mikä opettaa toisen asemaan asettumisen, kohtaamisen ja kunnioittamisen taitoja. Draamaharjoituksiin

liittyy harjoitusten purku, mikä mahdollistaa nuorten reflektion ja pohdinnan. Tämän kautta ymmärrys erilaisista tilanteista ja eri ihmisten näkökulmista ja tunteista syventyy.

”Se et siellä avoimesti usein keskustellaan siitä, puretaan niitä harjoituksia mitä tämä herätti ja miksi niin sitten myös oppii tuntemaan itseään ja sitä kautta myös muita ja vuorovaikuttamaan ja onhan se paljon myös keskustelun harjoittelemista.”

Haastatteluun osallistunut teatteri-ilmaisun ohjaaja

Teatteritoiminnassa harjoitellaan myös paljon ryhmässä toimimista ja siihen liittyviä taitoja. Ryhmän yhteen hitsautuminen on tärkeä osa prosessia. Siinä vaiheessa, kun ryhmässä voidaan olla hiljaa, eikä kukaan tunne oloaan vaivautuneeksi on saavutettu uusi taso. Keskustelutaitoja harjoitellaan erilaisissa tilanteissa. Luodaan turvallinen ja keskusteleva ilmapiiri. Ympärillä olevien asioiden huomioiminen monipuolisesti avaa väylää uusiin taitoihin. Ammattilaiset kuvasivat, että pidempään toimineista ryhmistä huomaa, kuinka nuoret ovat oppineet kunnioittamaan ja kuuntelemaan muita. Tällaisessa ryhmässä tasavertaisuus on selkeästi nähtävissä, jolloin lähtökohtaisesti kaikki uskaltavat sanoa ja osallistua enemmän.

Nuorille opetetaan, että jännittäminen on luonnollista, eikä siinä ole mitään pelättävää. Esiintymistilanteita ja esiintymisjännitystä käydään läpi ja opetellaan tunnistamaan mitä kehossa tapahtuu. Harjoittelemisen kautta katseen alaisena olemiseen tottuu. Itsensä kuunteleminen ja omien kehollisten reaktioiden opetteleminen on osa vuorovaikutusta. Taide- ja kulttuuritoimintaan osallistuminen vaikuttaa nuorten uskallukseen olla oma itsensä.

”Nuorelle voi olla äärimmäisen haasteellinen, vaikea tilanne katseenalaiseksi meneminen koska varsinkin nykyaikainen someympäristö asettaa näille teineille aivan järjestyttävää paineita mitä me ei oikeasti voida edes ymmärtää. Ja kun sä oot livetilanteessa katseenalaisena niin se vaatii oppimista ja totuttelua. Ihan lähetään biologisesti purkamaan sitä että mitä tapahtuu ihmiselle silloin kun meillä on esiintymisjännitystilanne. Tämä on ihmisen luontaista, eihän tässä ole mitään pelättävää että näin vaan tapahtuu, eli niitten omien kehollisten reaktioiden opetteleminen että ei pidä pelästyä itseensä.”

Haastatteluun osallistunut teatteri-ilmaisun ohjaaja

Ammattilaisten haastatteluaineistossa korostui myös **ajattelu- ja resilienssitaitojen kehittäminen**. Ammattilaiset olivat sitä mieltä, että teatteritoiminta lisää luovuutta ja antaa tilaa toisinajattelulle. Nuoret omaksuvat ajattelu- ja resilienssi-

taitoja sekä heidän argumentointitaitonsa kehittyvät, jolloin he kykenevät näkemään ja perustelemaan erilaisia uusiakin näkökulmia. Teatteritoiminta ohjaa nuoret perimmäisten kysymysten äärelle ja opettaa tarkastelemaan maailmaa uusin silmin. Tätä kautta teatteritoimintaan osallistuvat nuoret oppivat hahmottamaan maailmaa ja asettumaan toisten ihmisen asemaan ymmärtääkseen heidän näkökulmansa.

”Ohjaajan näkökulmasta sellainen on todella merkittävää ja on jäänyt mieleen sellaisia 15-vuotiaita pitkään yhdessä tehneitä, jossa se ryhädynamiikka on selvästi sellainen että jokainen uskaltaa olla mitä on. Siellä oli tällainen lestadiolaisnuori ja sitten siitä tuli puhetta siitä lestadiolaisuudesta ja hän oli niinku todella tiedostava ja todella voisin laittaa hänet mihin tahansa poliittiseen asiaohjelmaan keskustelemaan jo niillä taidoilla mitä hänellä 15-vuotiaana oli. Hän tosi älykkäästi argumentoi ja perusteli molempia kantoja hyvin monipuolisesti ja sitten se että miten se otetaan siellä vastaan että siinä oli mielipide joka ensin tuotiin ilmi niin se oikeasti pureskeltiin siellä, käytiin läpi, keskusteltiin tosi monipuolisesti ja sitten tuli sellainen olo että tässä olisi turvallista sanoa ihan mitä vaan. Niin tavallaan se keskustelukulttuuri jos mä saisin sen siirrettyä mihin tahansa aikuisten maailmaan niin olisi kyllä ihan huikea. Et se on kyllä jäänyt mieleen että ne taidot oli kyllä siinä ryhmässä ihan todella edistyneet.”

Haastatteluun osallistunut teatteri-ilmaisun ohjaaja

Myös **kehollisuuden rakentaminen** löytyy haastatteluaineiston ytimeistä. Kehollisuus on olemisemme perusta ja kehollisuuden käsite liittyy kehon ja aistien kautta kokemiseen ja oppimiseen (Kero 2008, 7). Ammatillaiset kuvasivat teatteritoimintaa mielekkäänä fyysisenä tekemisenä, joka on hyvä vaihtoehto liikunnalle ja muutenkin sallivampaa kuin urheilu. Teatteritoiminnassa yhdistyvät liikunta, taide ja kulttuuri. Teatteri on nuorille väylä kuvata itseään ja käsitellä omia tunteitaan tanssin tai liikeilmaisun kautta. Kehollisuus antaa mahdollisuuden ilmaista itseään ja luoda yhteys muihin laajemmin kuin sanallisesti, mikä itsessään asettaa rajoitteita ilmaisulle.

”Poikkitaiteellisuutta siinä tekemisessä että se väylä voikin jollakulla olla kuvata itseään tanssin kautta tai liikeilmaisun kautta, että päästäänkin käsiksi semmoisiin asioihin mihin ei olisi välttämättä muuten päässyt.”

Haastatteluun osallistunut teatteri-ilmaisun ohjaaja

Osallisuuden mahdollistaminen on niin ikään keskeistä teatteritoiminnassa. Ammatillaiset kertoivat näkevänsä nuoret aktiivisina toimijoina, jotka kykenevät ja haluavat vaikuttaa omaan elämäänsä. Osallisuus ja yhteisöllisyys ovat teatteritoiminnan keskiössä. Teatteritoiminnan menetelmien avulla nimenomaan mahdollistetaan se, että nuoret pääsevät osallisiksi toiminnasta, eivätkä vain osallis-

tumaan. On tärkeää, että nuorille luodaan mahdollisuus kuulua johonkin. Tavoitteena on sitouttaa nuoria osaksi yhteisöjä ja opettaa heille taitoja, miten he voivat vaikuttaa omiin asioihinsa.

”Osallisuus on mun mielestä myös se mikä on jotenkin teatteritoiminnan keskiössä aina että pääsee osalliseksi eikä vaan osallistumaan. Myös niitä taitoja että miten mä vaikutan omiin asioihini, miten mä keskustelen, miten mä tunnen kuuluvuutta johonkin.”

Haastatteluun osallistunut teatteri-ilmaisun ohjaaja

Turvallisen toimintaympäristön mahdollistaminen

Toinen osa-alue nuorten vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa käsittää turvallisen toimintaympäristön mahdollistamisen. Teatteritoiminnassa turvallinen toimintaympäristö rakentuu luottamuksen rakentamisesta, hyväksyvän ilmapiirin luomisesta sekä ratkaisujen etsimisestä haastavaksi koettuihin tilanteisiin nuorten näkökulmasta. Lisäksi ennaltaehkäisevään työotteeseen sisältyvä vaatimustason soveltaminen edistää osaltaan turvallista ilmapiiriä. Tällä tarkoitetaan sitä, että nuoret saavat osallistua sen verran ja niihin toimintoihin, joihin kokevat olevansa valmiita.

Ammattilaisten mukaan **turvallinen ilmapiiri ja luottamuksen rakentaminen** ovat teatteritoiminnan keskeisiä elementtejä ja edellytyksinä vuorovaikutuksen kehittymiselle. Ammatillaiset olivat sitä mieltä, että ryhmätilanteissa tarjotut turvalliset rajat teatteritoiminnalle sekä salliva ilmapiiri mahdollistavat rooleista luopumisen ja läsnäolon kautta nuorille mahdollisuuden olla oma itsensä. Ajan antaminen ja osallistumisen vapaaehtoisuus lisäävät osaltaan turvallista ilmapiiriä. Ammatillaiset kuvasivat teatteritoiminnan turvalliseksi alustaksi, jossa nuorilla ei ole tarvetta keskinäiselle vertailulle. Ryhmän kasvaessa ja kehittyessä nuoret oppivat luottamaan toisiinsa ja oppivat toisiltaan. Ohjaajan tehtävänä on luoda kynnyksen osallistumiselle mahdollisimman matalaksi ja pitää huoli siitä, että riippumatta nuorten harrastustaustoista kaikki osallistujat ovat samalla viivalla.

”Kun ryhmä pikkuhiljaa kasvaa siinä ja oppii luottamaan toisiinsa että mitä korkeampi on luottamus toisiin ja se luottamushan tulee vaan sen vuorovaikutuksen kautta eli että mä koen että mä tulen kuulluksi, mä koen että mä saan sanoa minun mielipiteeni, saan olla sellainen kuin olen niin sitä kautta tulee luottamusta.”

Haastatteluun osallistunut teatteri-ilmaisun ohjaaja

”Semmonen yks muisto, se oli kaunis ilta ja meillä oli harjoitusleiriviikonloppu ja siinä ollaan saunottu pitkään ja tosiaan ollut pitkä päivä ja kaikki on todella väsyneitä. Siinä on nuotiopaikka siinä saunarakennuksen vieressä, mä vaan jossain vaihees huomaan että siinä on niinku porukka siinä ja sitten nää onkin kaikki hiljaa että tämä porukka on niin yhteen hitsautunut että tälle porukalle on ihan ok olla vaan hiljaa tässä nuotiolla. Katsella pimenevää iltaa ja ei tarvitse sanoa mitään niin kukaan ei koe olonsa vaivautuneeksi että nyt voidaan vaan olla. Se on yks tämmöinen mikä mulla on jäänyt mieleen, ei tarvitse täyttää sitä tyhjää tilaa vaan saa olla aika zen fillis.”

Haastatteluun osallistunut teatteri-ilmaisun ohjaaja

Teatteriryhmien **hyväksyvä ilmapiiri** luodaan tasavertaisuuden ymmärtämisen ja erilaisuuden arvostamisen kautta. Ammatillaiset pitivät tärkeänä, että kaikenlaiset nuoret saavat mahdollisuuden osallistua toimintaan taustastaan riippumatta. Esimerkiksi ujut ja arat tai vilkkaat ja äänekkäät nuoret hyväksyvät ominaisuuksensa ja tulevat omaksi itsekseen, kun he saavat kokea tulleen hyväksytyiksi ja kuulluiksi. Haastatteluista käy ilmi, että luottamus ryhmissä syntyy vuorovaikutuksen kautta. Kaikki saavat edetä omassa tahdissa ja kenenkään ei tarvitse osata teatteria valmiiksi.

”Kaikille erityyppisille nuorille se teatteritoiminta vaikuttaa just siihen ryhmään hyväksymiseen että se on se kaikkein suurin eli se että hyvin erilaisia nuoria, hyvin eri lähtökohdita voi olla samassa ryhmässä jolloin sitä nimenomaan opiskellaan sitä hyvin erilaisten ihmisten kanssa toimeen tulemista.”

Haastatteluun osallistunut teatteri-ilmaisun ohjaaja

”Erityisryhmiä mitä mulla on aika paljon ollut, siis erinäköisistä nepsyhaasteista kärsiviä, ei välttämättä kärsiviä kundeja mukana niin se on ollut mun mielestä semmoinen hyvä esimerkiksi että jos on tarkkaavaisuushäiriö niin teatteritoiminnalla päästy yllättävän hyvinkin eteenpäin että se auttaa sitä varsinkin sen oman kehon kuuntelu. Myöskin se että täällä mä saan olla just tämmöinen mikä mä olen niin sekin auttanut esimerkiksi kirjolla olevia nuoria, että tämä porukka silleen niinku tunnustaa mun tätä vähän tiettyä omituisuutta ja se ei haittaa ketään.”

Haastatteluun osallistunut teatteri-ilmaisun ohjaaja

Ammatillaiset kuvasivat, että teatteritoiminnassa tulee vastaan myös haasteita nuorten osallistumiseen tai ryhmän toimintaan liittyen. **Ratkaisujen etsimistä nuorten haastaviksi kokemuksiin tilanteisiin** pidetään tärkeänä, että kaikki voivat osallistua omien resurssiensa mukaan. Esimerkiksi aroille nuorille ajan antaminen ja salliva ilmapiiri on tärkeää. Impulsiivisesti käyttäytyvät nuoret taas ovat hyötyneet yhteisistä pelisäännöistä toisten kunnioittamiseen ja ryhmässä toimimiseen liittyen.

”Se salliva ilmapiiri siinä läsnäolossa ja että ei ole pakko lähteä niihin harjoitteisiin mukaan niin kyllä niitä on tullut vastaan nuoria ja muistaakseni niistä juurikaan moni ei ole lopettanut toimintaa mutta että se oma avautuminen heillä on on vienyt paljon aikaa.”

Haastatteluun osallistunut teatteri-ilmaisun ohjaaja

”Myös tämä niin sanottu äänekäs käyttäytyminen, kiusaaminen ja toisten mollaaminen ja lyttäminen että kyllähän se kertoo siitä että siellä olisi tarve päästää jotakin ulos itsestään. On niitä tilanteita jolloin on joutunut sanomaan jollei tässä nyt päästä luomaan yhteisiä pelisääntöjä niin sitten tämä ryhmä ei ole sinun paikkasi olla täällä, mutta onneksi on päässyt sitten sen kautta että kohdattu se konflikti niin löydetty keinoja että miten toiminta voisi jatkua.”

Haastatteluun osallistunut teatteri-ilmaisun ohjaaja

Osana **ennaltaehkäisevää työtettä** on etsivä kulttuurityö, jonka ajatuksena on löytää, tunnistaa ja ohjata syrjäytymisriskissä olevia nuoria heidän arjenhallintaa tukevaan suuntaan. Ammattilaisten mukaan teatteritoiminnalla on iso merkitys siinä, että on mahdollisuus tavata muita nuoria ja aikuisia. Ennaltaehkäisevä työ edistää teatteritoiminnan saavutettavuutta; toimintaa viedään myös niihin yhteisöihin, joissa harrastustarjontaa ei muuten ole tarjolla niin monipuolisesti. Toimintaan voi lähteä mukaan hyvin matalalla kynnyksellä myöhemmälläkin iällä. Lisäksi kyseessä on verraten edullinen harrastusvaihtoehto.

”Teatteritoiminta nähdään myös jollain tavalla tapana sitouttaa niitä nuoria osaksi sitä kyläyhteisöä, sitä paikkaa ja toisaalta antaa ehkä myös eväitä sitten kun on aika jatko-opiskella ja mennä jonnekin isommalle paikkakunnalle niin koen että siinä teatteritoiminnalla on iso merkitys että tulee nähneeksi muita ja sitä ryhmätyötoimintaa viedään eteenpäin myös niissä paikoissa missä sitä tarjontaa ei välttämättä niin monipuolisesti ole.”

Haastatteluun osallistunut teatteri-ilmaisun ohjaaja

Myös nuoret pitivät teatteritoiminnan saavutettavuutta tärkeänä. He toivoivat, että teatteri pysyy avoimena kaikille harrastajille.

”Semmoinen mun mielestä on tosi tärkeätä että ei saisi antaa sen teatteritoiminnan muuttua niin että siitä tulee semmoinen kuva että se on elitististä, että se on semmoinen suljettu piiri mihin mahtuu vaan tietynlaiset ihmiset, semmoiset suuret taiteilijat jolla on isot egot ja vahvat persoonat ja semmoisia jotka pystyy heittäytymään vaan myöskin siellä pitää olla tilaa meille introverteille suomalaisille ja varsinkin miehille.”

Haastatteluun osallistunut nuori

Nuorten itsetuntemuksen ja identiteetin kehittäminen

Kolmas osa-alue nuorten vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa on nuorten itsetuntemuksen ja identiteetin kehittäminen. Tätä tavoitellaan teatteritoiminnassa onnistumisen kokemusten, rohkaisun ja itseluottamuksen vahvistamisen kautta.

Nuorten kykyjen ja vahvuuksien hyödyntäminen on erityisen tärkeää itsetuntemuksen kehityksen kannalta. Teatteritoiminnan elementtien kasvaessa osaksi nuorten identiteettiä mahdollistuu harjoiteltujen taitojen siirtäminen käytäntöön.

Identiteetin, itsetuntemuksen ja itsetunnon vahvistamisen kysymykset ovat vahvasti läsnä ammattilaisten ryhmähaastattelussa. He katsoivat, että teatteritoiminnan avulla nuoret rakentavat omaa suhdettaan kulttuuriin ja taiteeseen, jonka kautta he asettuvat osaksi elämää ja maailmaa. Taiteeseen tutustuminen avaa nuorille uusia ulottuvuuksia. Teatteritoiminnalla tuetaan nuorten persoonallisuuden kasvua ja kehitystä sekä identiteetin vahvistumista. Teatteritoiminta tukee henkistä ja sosiaalista hyvinvointia. Ammatillaiset kuvaavat, kuinka minuutta tuetaan ja identiteetti rakennetaan erilaisten roolien kautta peilaten.

”Niillä joilla on ollut ehkä luonnostaan ujoutta ja voi jännittää sitä että mitä sanoo ja miten sanoo, niin monta kokemusta on siitä että ne nuoret ovat saaneet sitä itsevarmuutta avata suunsa, kertoa mielipiteensä ilman että pelko siitä että nyt tämä minun mielipiteeni arvotetaan ja että se koetaan vääräksi vaan että uskaltaa ja voi sanoa oman mielipiteensä asioihin.”

Haastatteluun osallistunut teatteri-ilmaisun ohjaaja

Ohjaajien mukaan teatteritoiminnan keinovalikoimaan sisältyy olennaisesti **onnistumisen kokemusten mahdollistaminen, nuorten rohkaus ja itseluottamuksen vahvistaminen**. Osa teatteritoiminnasta on projektiluontoista. Merkityksellistä on se, että projektit opitaan saattamaan loppuun ja että projekteilla ylipäänsä on päätös. Pienilläkin onnistumisilla voi olla nuorten elämässä valtavan suuri merkitys. Ryhmänä onnistuminen on parhaimmillaan todella voimaannuttavaa ja merkityksellistä. Harjoittelun kautta nuoret uskaltavat esiintymään huomaamattaan, kun itsevarmuus kehittyy ja sitä kautta rohkeus lisääntyy. Teatteriharjoitukset on paikka, jossa saa irrotella ja pääsee toteuttamaan itseään, siellä myös opitaan muilta. Esiintymisharjoitteiden kautta pääsee ulos oman roolin vankeudesta ja luodaan uskoa siihen, että voi tulla hyväksytyksi omana itsenään. Uusien asioiden kokeileminen omassa tahdissa auttaa itsevarmuuden ja rohkeuden kehittymisessä.

”Onnistumisen kokemus et kun sen voi ajatella hyvinkin pienimuotoisena asiana mutta miten suuri merkitys sille yksilölle voi olla että hän onnistuu itse jossakin ja suhteessa siihen myös että koko ryhmä onnistunut jossakin asiassa niin miten voimaannuttavaa ja merkityksellistä se voi olla.”

Haastatteluun osallistunut teatteri-ilmaisun ohjaaja

Olennaista näyttää olevan myös **nuorten kykyjen ja vahvuuksien aito hyödyntäminen**. Teatterissa opetellaan teatteritaitoja, mutta myös paljon muuta. Siellä opetellaan esiintymään, mutta voi oppia myös vaikkapa journalistisia taitoja tai toimia puvustamisen, valo- ja äänitöiden tai käsikirjoittamisen ja ohjaamisen parissa jokaisen omien taitojen ja mielenkiinnon mukaan. Näin nuoret saavat teatteritoiminnasta myös valmiuksia opiskelua ja työelämää varten.

Ammattilaisilla on havaintoja myös siitä, miten **teatteritoiminnassa harjoiteltavat taidot laajenevat muillekin elämän osa-alueille**. Heidän kertomansa mukaan tavoitteena toiminnassa on, että nuorten vahvistuneet vuorovaikutustaidot kantavat ulkopuolisen maailman tilanteisiin, jolloin niistä tulee osa arkisia toimintoja. Toiminta on vastavuoroista mikä tarkoittaa sitä, että arjessa tapahtuneita tilanteita käsitellään teatterin keinoin ja lisäksi oikean elämän tilanteita harjoitellaan improvisaation kautta. Pyrkimyksenä on, että tilanteet arjessa kohdataan uudella tietoisemmalla tavalla sekä esimerkiksi koulussa osallistumiseen rohkaistutaan.

”Alkuun ehkä ne jotka vähän on temperamentiltaan sellaisia ettei välttämättä tunne olonsa kotoisaksi niin sitten kun hekin rupee selkeästi liittyy siihen kuhinaan mukaan niin näkee että tässä se vahvistuu että se kantaa harjoitustilanteen ulkopuolelle, siihen ulkopuoliseen maailmaan sieltä teatterin sisäisestä maailmasta.”

Haastatteluun osallistunut teatteri-ilmaisun ohjaaja

”Teatterin tekemisen kautta voi päästä käsiksi myös semmoisiin tilanteisiin joita arjessa ei kohtaa tai vaikka kohtaisi niin niitä ei ehkä pääse käsittelemään samalla tavalla niin siinä tulee jollain tavalla ehkä leikkineeksi niillä oikeilla tilanteilla ja se voi olla hyvinkin puhdistavaa ja vapauttavaa ja myös ehkä auttaa sitten kohtamaan niitä arjessa samoja tilanteita toisella tavalla kuin aikaisemmin.”

Haastatteluun osallistunut teatteri-ilmaisun ohjaaja

”Vaikka oppitunneilla nuori joka ei ole välttämättä osallistunut niin paljon niin voi tämän toiminnan ja harrastamisen kautta rohkaistua siihen että hän uskaltaa olla äänessä ja olla katseenalaisena.”

Haastatteluun osallistunut teatteri-ilmaisun ohjaaja

5.2 Teatteritoiminnan vaikutukset nuorten kuvaamina

Nuoret kokivat teatteritoimintaan osallistumisen merkityksellisenä, ja he kuvasivat sitä ”elämää mullistavaksi”. Kertomansa mukaan nuoret ovat saaneet toiminnasta paljon hyviä kokemuksia sekä heidän hyvinvointinsa ja onnellisuutensa on lisääntynyt. Teatteritoiminnan kautta saadut onnistumiset tuntuvat merkittäviltä.

”Silloin kun porukasta kumpuaa jotain ihan teatteriin liittymätöntä touhua niin tuntuu että siinä syntyy niinku takuuvarmasti unohtumattomia muistoja, sellaisia juttuja joita vaan fiilistelee että on käsittämättömän siistiä tällaista päässyt tekemään. Itselle se tuntuu niin silleen isolta ja tärkeältä ja sellaiselta että jos on saanut näin paljon hyviä kokemuksia tästä tähän mennessä niin mitä kaikkea voi vielä saada jos sitä jatkaa.”

Haastatteluun osallistunut nuori

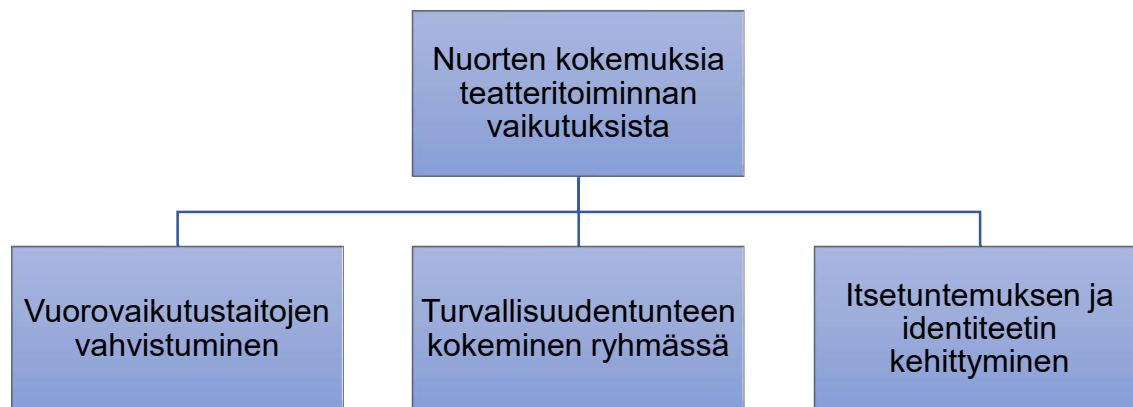
”Tää on vaikuttanut niin positiivisesti että mä en voi kuvitella semmoista tilannetta jossa mä en olisi ruvennut harrastamaan teatteria ja olisin näin itsevarma itsestäni, niin hyvinvoiva, niin onnellinen ja myöskin tykkään itsestäni fyysisesti ja kaikilla maailman tavoilla.”

Haastatteluun osallistunut nuori

”Mulla on niin paljon hyviä asioita mun elämässä, niitä on vaikea uskoa ja kaiken minä olen velkaa teatteritoiminnalle rehellisesti sanoen koska ilman sitä niin en olisi se ihminen joka olen nyt.”

Haastatteluun osallistunut nuori

Ammattilaisten aineiston tavoin myös nuorten aineistosta muodostettiin kolme keskeistä osa-aluetta liittyen heidän kokemuksiinsa teatteritoiminnan vaikutuksista: *vuorovaikutustaitojen vahvistuminen, turvallisuuden kokeminen sekä itsetuntemuksen ja identiteetin kehittyminen* (Kuvio 3). Näiden osa-alueiden sisältöjä käsitellään seuraavassa.

KUVIO 3. Nuorten kokemuksia teatteritoiminnan vaikutuksista.

Vuorovaikutustaitojen vahvistuminen

Ensimmäinen osa-alue nuorten kokemuksissa teatteritoiminnan vaikutuksista on vuorovaikutustaitojen vahvistuminen. Tähän sisältyy vuorovaikutus- ja tunnetai-

tojen sekä sosiaalisten taitojen ja suhteiden kehittyminen. Myös ajattelu- ja resilienssitaitojen kehittyminen, kehollisuuden hyväksyminen sekä osallisuuden kokeminen ovat tärkeitä osia tässä kokonaisuudessa.

Nuorten haastattelujen perusteella **vuorovaikutus- ja tunnetaitojen sekä sosiaalisten taitojen kehittyminen** on yksi keskeisimmistä tuloksista. Nuoret kuusivat, kuinka teatteri on tukenut heidän sosiaalisuuttaan ja vuorovaikutustaitojaan. Teatteritoiminta on opettanut ilmaisemaan itseään ja ottamaan omaa tilaa, mutta myös antamaan tilaa toisille ja kunnioittamaan sitä mitä he ovat. Se että oppii luottamaan toisiin on tärkeää. Teatteriharjoituksissa saa ja joutuu olemaan fyysisesti ja tunteellisesti lähekkäin toisten kanssa. Ryhmä kehittyy ajan kuluessa, kun toinen toistaan tukien saa olla yhdessä, eikä tarvitse esittää mitään muuta kuin on. Nuorten mukaan teatterin kautta oppii huomioimaan ja kuuntelemaan muita.

”Ihmisten kanssa toimiminen yleisesti tuntuu mulle helpolta, se on aina ollut niin vai onko se tullut niinku sitä myöten sitten, siis aivan varmasti se on kehittynyt vaivihkaa siinä samalla kun on ollut toiminnassa mukana niin en mä voi sanoa että mä olisin samalla tavalla sosiaalinen että ne vuorovaikutustaidot olisi samalla tasolla millä nyt tällä hetkellä on, ilman sitä teatterin toimintaa ja sitä että sitä olisi harrastanut ja sitten myöhemmin opiskelu. Ei varmasti missään nimessä siis olisi samanlaista varmuutta itsestä.”

Haastatteluun osallistunut nuori

”Se että mä mä saan näkyä ja mä saan olla äänekäs, innoissaan, rellestää menemään mutta sitten siinä oppi myös sen että mun pitää antaa näille toisille tilaa että silloin kun ei ole mun paikka olla framilla niin on ok ja oikein ja hyvä että mä astun vähän sivummalle ja anna niinku toisten tehdä sitä omaa juttua vuorostaan.”

Haastatteluun osallistunut nuori

Tunnetaitoihin liittyen nuoret kokivat, että teatteritoiminnassa saa tuntea ja näyttää tunteensa. Esimerkiksi epävarmuus ja jännittäminen ovat osa elämää sekä onnistumisista saa iloa. Erityisesti nuoriin oli vaikuttanut toisen ihmisen asemaan asettuminen erilaisten roolien kautta. Nuoret kuvasivat, että he olivat oppineet roolityöskentelyn kautta ymmärtämään erilaisuutta, toisten ihmisten näkökulmia ja toimintaa. Näiden harjoitteiden ansiosta erityisesti nuorten empatiataidot ovat päässeet kehittymään.

Erityisesti nuorten haastatteluissa nousi esiin **nuorten keskinäisten sosiaalisten suhteiden rakentuminen** ja niiden merkitys. Nuoret kuvasivat, että teatteriharrastuksesta löytyi uusia ystävyys-suhteita ja yhteisöllisyyden kokemusta pidettiin merkityksellisenä. Ryhmässä toimiminen kehittyi teatteritoiminnan kautta ja

sitä kuvattiin luonnolliseksi osaksi nuorten välistä kanssakäymistä. Nuoret kertoivat kokeneensa vertaissuhteissa yhteistä iloa, luottamusta ja yhteenkuuluvuuden tunnetta.

”Miksi teatteri on mun mielestä semmonen erittäin tärkeä ja varjeltava asia on sen takia koska se tekeminen niin ei sitä saa mistään muualta, mä voin harrastaa jal-kapalloa saada sieltä kivan kaveriporukan mutta ei sinne tule samanlaista sellaista yhteisöllisyyttä mikä tulee teatterin kautta koska siinä pitää olla niin fyysisesti lähekkäin ja siinä pitää olla niin tunteellisesti lähekkäin siinä täytyy osata luottaa ihmiseen ihan semmoisella tavalla mitä missään muussa harrastuksessa ei voi.”

Haastatteluun osallistunut nuori

”Olin hyvin yksinäinen ja mä en ole ikinä pystynyt kuvittelemaan tilannetta että mä voin mennä porukkaan missä on ihmisiä, ne pitää minusta, minä pidän niistä, sitten me pidetään hauskaa. Mun mielestä teatteritoiminnan just ydin on se kun pystyy olemaan porukassa sillä lailla luontaisesti. Ja yhtäkkiä vuoden sisään mä olin mennyt siitä että mulla ei ole yhtään ketään ja mä olin yksin ja mä olen niinku vähän huonolla pohjalla siihen että mieliala oli paljon paljon parempi, mä olin päässyt psykoterapiasta, mulla oli kymmenittäin ystäviä, minulla oli työpaikka. Kun terapia loppui niin mä en enää mennyt vaan alaspäin vaan minulla oli hyvin vahva pohja mikä niinku kantoi siitä vaikeimman yli kun ei enää käydä joka viikko terapiassa, pitää olla yksin omien ajatustensa kanssa niin ei yhtäkkiä tarvinnutkaan kun oli ihmisiä joille niistä pystyn puhumaan.”

Haastatteluun osallistunut nuori

Nuoret kuvasivat oppineensa myös toimintatapoja, jotka liittyvät **ajattelu- ja resilienssitaitoihin**. Nuoret kertoivat, kuinka heidän maailmankatsomuksensa on muuttunut teatteritoiminnan kautta. He toivat esiin kuinka käsitys ihmisten välisestä kanssakäymisestä on laajentunut. Yhdessä on totuttu käymään paljon hyviä pohdiskeluvia ja analyyttisiäkin keskusteluja. Nuoret ovat hyötyneet improvisaatioasenteen muodostumisesta ja siitä kuinka teatteritoiminta on ohjannut heitä suhtautumaan asioihin kevyemmin, ei kaikki ole niin vakavaa.

Vahvistuneet resilienssitaidot näkyvät siinä, että nuoret olivat saaneet teatteritoiminnasta keinoja käsitellä hankaliakin tunteita ja kokemuksia, joita heillä oli elämässään ollut. Resilienssitaitojen kehittyminen tukee mielenterveyttä ja aktiivista toimijuutta. Nuoret kertoivat esimerkkejä kohtaamistaan haasteista, jotka liittyivät mielialaan, itsetuntoon tai yksinäisyyteen ja kokivat voimaantuneensa juuri teatteritoiminnan avulla. Päämäärätietoisuus, tavoitteellisuus ja toiveikkuus olivat lisääntyneet, josta on seurannut se että nuoret uskaltavat unelmoida isommin ja tehdä töitä sen eteen.

”Minusta tuntuu että kun teatteri opettaa sellaista, vallankin improteatteri, että ota rennosti älä mieli seurauksia niin paljon niin tulee tällainen kevyempi asennoituminen muutenkin että ottaa vähän lungimmin, semmoinen yleinen improvisaatioasenne.”

Haastatteluun osallistunut nuori

”Mun koko maailmankatsomukseni on muuntunut teatterin kautta kun aloin innostumaan esiintymisestä ja samalla sitten innostui myös filosofiaan niin teatteri on antanut mulle semmoisen kentän missä mä oon ajatellut että juurikin keskustelut toisten ihmisten kanssa, erityisesti fiktiiviset keskustelut joita voi käydä yleisön ja taiteilijan välillä näyttämöllä on ihmislajin kehityksen kannalta hirveän hyödyllisiä ja mielekkäitä ja ne on voi toimia osana erilaisten dilemموjen käsittelyä ja siten niinku tavallaan saada ihmiset ymmärtää toisiaan paremmin.”

Haastatteluun osallistunut nuori

Nuoret kuvasivat haastatteluissa, kuinka he ovat teatteritoiminnan kautta päässeet **tutustumaan omaan kehoonsa ja hyväksymään oman kehollisuutensa**. Teatterissa käytetään omaa kehoa ilmaisun työvälineenä, minkä ansiosta nuoret ovat oppineet olemaan sujut oman kehollisuutensa kanssa. Haastatellut kuvasivat, kuinka ovat oppineet pitämään omasta kehostaan ja arvostamaan itseään oman kehollisuutensa kautta.

”Se minkä mä nostaisin on semmoinen sen oman kehon arvostaminen mikä varsinkin nykyaikana ihan kaikille hyvin vaikeata että pitää olla jatkuvasti nättiä jatkuvasti esitettävissä ja ironista kyllä se on teatteriharrastus juuri minkä pointti on se että sä olet esillä niin se opettaa sinut juuri siihen toiseen suuntaan että ainoa tapa miten sä voit niin kuin esittää onnellista ja kaunista niin että se on uskottavaa on silleen et sä itse oot sujut itsensä kanssa, varsinkin kehollisuuden kanssa.”

Haastatteluun osallistunut nuori

Myös **osallisuuden kokeminen** on olennaista teatteritoiminnassa. Nuoret kuvasivat, miten osallistuminen teatteriprojektien suunnitteluun ja toteuttamiseen lisäsi hyväksytyksi tulemisen tunnetta ja osallisuuden kokemusta. Nuoret kuvasivat myös kokemuksiaan, kuinka teatteria ei tehdä vain itselleen vaan siihen liittyy myös yleisö, jolle tarjotaan elämys. On palkitsevaa nähdä yleisön reaktiot, siitä tulee hyvä mieli. Teatterin keinoin on mahdollista käydä keskusteluja esiintyjien, mutta myös yleisön kanssa. Tarjoamalla uusia kokemuksia on mahdollista saada ihmiset ymmärtämään toisiaan paremmin.

”Se ei ole pelkästään itseään varten tekemistä vaan mulla on siellä se yleisö jolle mä annan jotain ajateltavaa, jolle mä kerron jotain tarinaa ja se on hirmu siistiä jos sieltä näkee että joku vaikka reagoi jotenkin, jos joku nauraa tai itkee tai tulee saan esityksen jälkeen että rupesin miettimään tällaista juttua tai tää oli hienoa niin kyllä siitä tulee käsittämättömän hyvä mieli että pystyy antamaan toiselle ihmiselle jotain. - - - Se on ihmeellistä, teatteri on keino jolla voi antaa antaa ajatuksia toisille ihmisille.”

Haastatteluun osallistunut nuori

”Me ruvettiin suunnittelemaan kaveriporukan kesken itse näytelmää, joka me tehtiin sitten sinne. Suunniteltiin ja harjoiteltiin. Mun mielestä se oli aika hieno kokemus, niinku tosi usein jos opiskelee vaikka näyttelemistä niin on aika usein just semmoinen opettajahahmo. Nii oli kiva, kun pääsi tekemään ihan vaan kaveriporukassa, että se oli niinku meidän keskeinen semmoinen juttu. Siinäähän se porukahenki ja sellainen tiivistyy tosi paljon.”

Haastatteluun osallistunut nuori

Turvallisuudentunteen kokeminen ryhmässä

Toinen osa-alue nuorten kokemuksissa teatteritoiminnan vaikutuksista liittyy turvallisuudentunteen kokemiseen ryhmässä. Nuorten kokemusten mukaan turvallisuudentunnetta edistävät luottamuksen kokeminen sekä kokemus hyväksytyksi tulemisesta. Myös ratkaisujen löytämistä haastaviksi koettuihin tilanteisiin pidettiin merkittävänä.

Turvallisuudentunteen ja luottamuksen kokeminen ryhmässä on yksi teatteritoiminnan perusta. Nuorten vastauksista käy ilmi, että teatteritoiminta koetaan nuoria yhdistävänä harrastuksena. Toiminta tuo mukanaan työkaluja, jotka auttavat nuoria luottamaan toisiinsa. Heille avautuu mahdollisuus kokeilla uusia juttuja ryhmänä, mikä osaltaan yhdistää ja mahdollistaa tiiviin porukan syntyminen. Nuorten vastauksissa kuvataan, kuinka teatteritoiminnasta tulee heille vapaa, helppo ja luottavainen olo.

”Taiteen tekemisessä tuntuu että se porukka toimii jos tyypit tulee toimeen keskenään jos siellä on niinku keskinäinen luottamus. - - - Jos jossain kohtaa on saattanut olla niin että porukkaa vaikka hajaantunut keskinäisten suhteiden takia kahtia niin sitten se näkyy heti siinä tekemisessä et niiden kanssa on helppo tehdä tätä joihin voi luottaa ja niiden kanssa on vaikea tehdä joihin ei voi luottaa mutta useimmiten koska teatteri tuntuu niinku puskevan jengiä niin voimakkaasti yhteen ja on kaikkia näitä työkaluja jotka niin kuin opettaa luottamaan toisiinsa niin sitten se lopputulos tuntuu usein kuitenkin olevan se että mitä pidemmälle proggis menee niin sitä helpompaa ihan kaikesta tulee mitä tehdään ja niinku sosiaalinen meininki alkaa toimimaan.”

Haastatteluun osallistunut nuori

Toiminnan ytimessä on ***hyväksytyksi tulemisen kokemus***. Nuoret kuvasivat haastatteluissaan, kuinka teatteriryhmässä ymmärretään tasavertaisuuden merkitys ja hyväksytään osallistujat omina erilaisina yksilöinä. Nuoret pitivät tärkeänä sitä, että heidät hyväksytään vilpittömästi omina itsenään, mutta nähdään myös tasavertaisina ryhmäläisinä ilman, että heidän olemassaoloon kyseen-

alaistetaan. Nuoret kuvasivat teatteriryhmää paikkana, missä saa näyttää tunteensa ja kohdata toisensa myös fyysisesti vaikka halaamalla. Ymmärretään se, että kaikki ovat uusien asioiden äärellä, mutta myös tasavertaisina seistään samalla viivalla. Kun ollaan vaan olemassa, se riittää.

”Se opetti sekä sitä että saa ja pitää olla oma itsensä ja näkyä sellaisena kuin on mutta sitten pitää myös kunnioittaa tyyppejä yhtä lailla ja antaa niille mahdollisuus olla sitä mitä ne on ja musta tuntuu että toi on semmoinen niinku yleisinhimillinen asia mikä pitää jossain kohtaa elämää sisäistää että minä olen yksilö ja ihmeellinen ja se saa näkyä mutta sitten myös jokainen toinen ihminen on aivan yhtä lailla ihmeellinen omanlaisensa ja pitää antaa tilaa olla omia itsejään ja tehdä sitä mitä haluaa. Tuommoisen rakentuminen on mulle teatterissa iso juttu.”

Haastatteluun osallistunut nuori

”Leirillä oli ollut hyvin raskas päivä ja rupes itkettämään ja sehän on aivan kauheeta ku rupee itkemään koska ei halua että kukaan huomaa mutta ohjaaja sanoi että ihan ok jos rupeaa itkettämään, menkää ympäriinsä ja sanokaa toisille kiitos. Ihmiset yrittää tulla halaamaan mua ja mä oon ihan ei, en minä nyt tee mitään tällaista, niin rajoittuneena vielä. Ja sitten se tuleva ystäväni tuli sieltä minua vastaan ja se pysähtyi siihen mun eteen, avasi kätensä ja sitten mä suostuin vihdoon halaa. Mä en ole ikinä eläessäni itkenyt niin paljoa ja tuntuu kun kaikki vaan sulaisi pois. Se oli kaikkein parasta että mä sain olla surullinen, mä sain itkeä, mä sain mennä ihan palasiksi ja kukaan ei tuominnut, kukaan ei kyseenalaistanut, kaikki vaan sano että kiitos että olet olemassa. Tajusin sen siinä kun me kävellään siinä tilassa ristiin rastiin ja sieltä tulee ihmisiä, joo mä oon puhunut niille ehkä kolme kertaa mutta ne kaikki tulee mulle ihan vilpittömästi että kiitoksia että olet olemassa, että se riittää. Se muutti mun käsityksen itsestäni että voin vaan olla olemassa ja se riittää ja minä riitän. Hyvin rankan elämäni aikana kun sitä joutuu uskottelee itsellensä että kyllä se siitä, että jonain päivänä sitten tulevaisuudessa kaikki tulee olemaan hyvin ja kaikki tulee korjaantumaan, ja sitten kun mulle tuli semmoinen olo että nyt on se hetki että tämä oli se mitä mä odotin että se on vihdoon ohi. Kaikki mitä mun menneisyydessä on tapahtunut on takanani nyt, voin aloittaa alusta ja se oli aivan uskomatonta, huikea kokemus. Vaikea uskoa että tällaisia asioita on tapahtunut ja tällaisia asioita tapahtuu yhä, kokemukset vaan uusiutuu.”

Haastatteluun osallistunut nuori

Nuoret kuvasivat haastatteluissa myös, kuinka teatteritoiminta tarjoaa heille **työkaluja erilaisten haasteiden kohtaamiseen ja niistä selviämiseen**. Nuoret ovat oppineet kohtaamaan ja sietämään epävarmuutta sekä jännittämistä. Jännittäminen on luonnollista ja paineensietokykyä tarvitaan etenkin silloin kun halua antaa parastaan. Se, että pääsee mukaan porukkaan, uskaltaa heittäytyä ja oppii luottamaan toisiin, on tärkeää. Kun hommat alkavat sujua, siitä saa onnistumisen kokemuksia jotka auttavat eteenpäin.

”Vaikeinta on niinku päästää irti siitä ajatuksesta että joku katsoo, se on mulle vieläkin haasteellista pystyä vaan antaa tapahtua miettimättä liikaa sitä asiaa. Mutta mä voin kyllä sanoa että ne harvat hetket kun tuntee sen että teki jotain ilman että edes ajatteli sitä se tuntuu erittäin hienolta.”

Haastatteluun osallistunut nuori

”Pitää kyllä sanoa myös että kaikki nämä haasteet mitä teatteri tuo niin se on siitä käsittämättömän siistiä että se tuo myös niinku työkaluja niiden ongelmien ratkaisemiseen. Mulle tosi iso juttu kun teininä minulla oli se mun semmoinen sosiaalinen rooli tosi herkkä että mä halusin niinku heittää läppää ja naurattaa toisia tyyppejä, tuntui siltä keinolta jolla saa vahvistettua omaa roolia mikä toi luottamusta omaan itseen niin sitten meidän ohjaaja pysty antaa niin kuin työkaluja siinä että lopetti pikkuhiljaa sen oman roolin tekemisen että mä voin olla muutakin kuin pelle.”

Haastatteluun osallistunut nuori

Itsetuntemuksen ja identiteetin kehittyminen

Kolmannessa osa-alueessa nuorten kokemuksissa teatteritoiminnan vaikutuksista nousee esiin itsetuntemuksen ja identiteetin kehittymisen kannalta merkittäviä tekijöitä. Näitä ovat nuorten näkemysten mukaan onnistumisen kokemukset, rohkaistuminen ja itseluottamuksen vahvistuminen. Tärkeänä pidetään myös omien kykyjen ja vahvuuksien tunnistamista ja käyttöön ottamista. Nuoret kuvaavat teatteritoiminnassa harjoiteltavien taitojen yleistymistä käytäntöön, mikä osaltaan todentaa teatteritoiminnan todellisia vaikutuksia.

Teatteritoiminnan seurauksena nuorten ***identiteetti, itsetuntemus ja itsetunto näyttävät vahvistuvan***. Nuorten haastatteluissa kuvataan, kuinka he ovat joutuneet kohtaamaan itsensä ja oppineet löytämään sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja heikkouksiaan. Nuoret kertoivat saaneensa teatteritoiminnan ohjaajilta työkaluja sosiaalisista rooleista luopumiseen ja sitä kautta epävarmuus on helpottanut, kun ovat uskaltaneet olla omia itsejään. Nuorten mukaan erilaisten roolien kokeileminen tuntuu vapauttavalta, rohkaistumisen ja itsevarmuuden kehittymisen kautta oppii nauramaan myös itselleen. Haastateltavien mielestä teatteritoiminta on lisännyt heidän hyvinvointiaan ja onnellisuuttaan.

Nuoret kertoivat, kuinka teatteri on auttanut heitä kohtaamaan pelottavilta tuntuvia asioita. Teatteritoiminnan tarjoamat ***onnistumisen kokemukset sekä niistä seuranneet rohkaistuminen ja itseluottamuksen vahvistuminen*** ovatkin keskeistä antia. Kun on uskaltanut ylittämään itsensä, on voinut olla ylpeä itseltään. Kun jännityksestä huolimatta on uskaltanut ottaa askeleet ja vapautua, saa valtavan onnistumisen elämyksen, mikä on huikea tunne. Kun saa yhdessä asioita aikaan, esimerkiksi kun esitys on saatu päätökseen ja siitä hyvät arviot, niin siinä kokee yhteistä riemua koko porukka.

”Mä olin lukion aikana semmoisen niinku nörttipojan perikuva ja hengailin toisten nörttipoikien kanssa ja sitten siinä näytelmässä mä esitin oikein sellaista rasavilliä nuorta nahkatakkista kundia joka siellä puhui hävyttömyyksiä. Siitä tuli monen arvion perusteella tosi hyvä roolisuoritus ja tosi monen mielestä mitä kuulin niin vaikuttavasti jotain sellaista mikä oli tosi erilaista kuin mitä mä itse itsestäni ajattelin ja ajattelen. Sain löydettyä itsestäni sellaista ja se tuntui silleen vapauttavalta, niin siitä tuli tosi hyvä mieli itselle, se oli siistiä, onnistumisen elämys.”

Haastatteluun osallistunut nuori

”Yläasteella niinku varmaan kaikilla niin musta tuli aika silleen epävarma että mä en mielelläni näkynyt tai tuntui siltä että kyllä mä haluaisin olla näkyvillä mutta en mä uskalla, mä oon huono, mä oon ruma. Mut sit kun teki teatteria enemmän ja enemmän niin se pikkuhiljaa pakotti niinku kaivamaan itsensä ylös sieltä kuopasta ja rohkaistumaan, olemaan oma itsensä ja ottamaan rennosti ja luottamaan siihen että muut ihmiset on ihan hyviä tyyppejä ja mäkin oon ihan hyvä tyyppi. Eli itsevarmuus, itselle nauraminen ja toisiin ihmisiin luottaminen on sellaisia taitoja mitä olen oppinut paljosta muustakin mutta luulen teatteri on ollut aivan avainroolissa mulle itselle.”

Haastatteluun osallistunut nuori

Nuoret kertoivat oppineensa **tunnistamaan itsessään erilaisia vahvuuksia ja päässeet soveltamaan niitä käytäntöön**. Toisille vuorosanojen opetteleminen on helppoa, kun taas toiset kokevat osaavansa tulkita tekstiä. Jotkut ovat tunnistaneeet itsessään improvisaation lahjan. Toisille taas aikataulujen yhteensovittaminen tai erilaisten roolien omaksuminen on ominaisinta. Esiintymistaidon ja selkeästi puhumisen koetaan kehittyneen teatteriharrastuksen myötä. Teatterin kerrotaan kehittäneen ryhmässä toimimisen taitoja sekä keskustelun ja kuuntelemisen taitoja. Teatterissa saa kilpailla itsensä kanssa ja kehittää omia taitojaan kirjoittajana, ohjaajana ja näyttelijänä. Teatteritoiminta kehittää ennen kaikkea taiteellista ilmaisua. Kaikilla haastatelluilla teatteri liittyi myös opiskelu- tai työsuunnitelmiin.

”Toi että pääsin opiskelemaan nyt niin se on varmaan yksi semmoinen merkki-paalu joka tavallaan ehkä kuvastaa minulle juuri sitä että kuinka se luotto niihin kykyihin on tietyllä tavalla löytynyt ja se että muutkin on sen huomannut, että kuinka paljon on tehty töitä.”

Haastatteluun osallistunut nuori

”Vaikuttanut elämään kaikkein vahvimmin niin että siitä on löytynyt se ihan täysin oma juttu ja suunta. Tietysti se että nyt opiskelee alaa ja saa sieltä töitäkin niin se on semmoinen konkreettinen asia joka tuntuu hyvältä.”

Haastatteluun osallistunut nuori

Erityisen huomionarvoista tuloksissa oli, että nuoret kertoivat **teatteritoiminnassa harjoiteltujen taitojen siirtymisestä heidän jokapäiväiseen elämäänsä**. Teatteri on käynnistänyt prosessin, jossa itsevarmuus on päässyt kas-

vamaan ja identiteetti vahvistumaan. Nuoret kuvasivat, että esimerkiksi sosiaalinen varmuus on kasvanut arjessa, itseilmaisun ja kuuntelemisen taidot ovat kehittyneet. Teatteritoiminnassa opitut toimintatavat, kuten stressinpurkukeinot, on otettu käyttöön arjen tilanteissa. Nuorten mukaan teatteritoimintaan osallistuminen helpotti murrosikään liittyvää epävarmuutta ja ahdistuneisuutta. Haastateltavat kuvasivat myös, kuinka improvisaation taito auttaa heitä oikeassa elämässä.

”Teininä toi teiniangsteista ja ahdistuksesta ja epävarmuudesta eroon pääsemisen, se että piti astua framille ja olla siellä joko yksin tai muiden kanssa tekemässä jotain, se kasvattaa pikkuhiljaa itsevarmuutta ja itseluottamusta niinku muussakin kuin siinä esiintymisessä koska esiintyminen on ihan niinku mikä tahansa sosiaalinen vuorovaikutus että jossain kohtaa pitää kuunnella ja ottaa reaktioita kanssänäyttelijöiltä yleisöltä tai normiarjessa keskustelukumppaneita ja sitten jossain kohtaa pitää itse puhua ja elehtiä sille tyyppille jonka kanssa keskustelee tai sitten sille yleisölle siinä lavalla ja se että oppii tekemään sitä varmemmin teatterissa musta tuntuu että se on tehnyt musta paljon varmemman sosiaalisesti myös niin kuin muussa elämässä.”

Haastatteluun osallistunut nuori

”Jos menee johonkin työhaastatteluun mitä moni kaveri sanoo että ne on stressaavia ja vaikeita niin mä olen jotenkin oppinut niinku että tämä on esitys mä istun tuohon tuoliin ja sitten mä esitän parhaat puolet itsestäni haastattelijalle ja kaikki semmoiset niin kun etenkin vaikeat sosiaaliset tilanteet joita miettii ja stressaa, niin huomaa sen että mä ehkä lähestyn samanlaisilla prosesseilla ja tavoilla ja stressinpurkukeinoilla kun mä lähestyn lavalla esiintymistä niin jotain sellaista asiaa kuin vaikka työhaastattelua tai jännittävää keskustelua jonkun uuden ihmisen kanssa.”

Haastatteluun osallistunut nuori

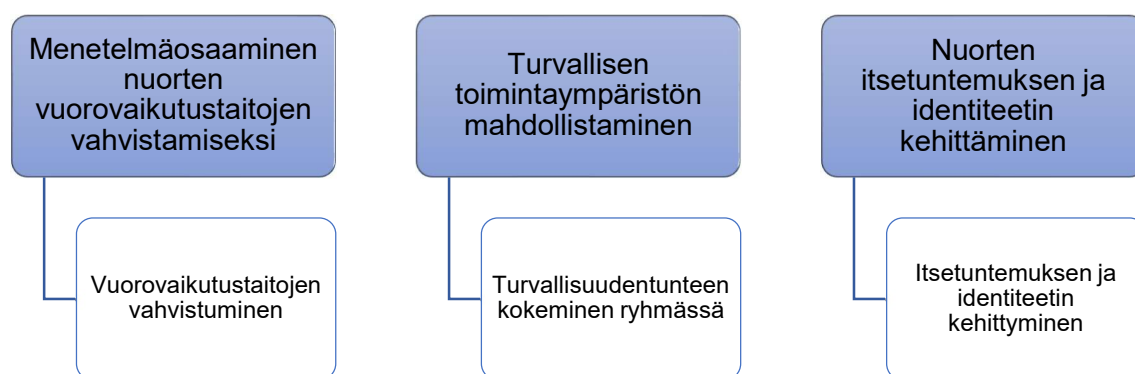
5.3 Aineistojen vertailu ja keskeisimmät tulokset

Seuraavassa tarkastellaan teatteritoiminnassa käytettävien keinojen ja nuorten kuvaamien vaikutusten välisiä suhteita ja synteesiä. Lisäksi käsitellään tutkimuksen merkittävimpiä tuloksia ja niiden yhteyksiä aikaisempaan tutkimukseen.

Haastatteluissa esitettiin kysymyksiä vuorovaikutustaitojen kehittymiseen liittyen, mikä käy ilmi vastauksista. Turvallisuudentunteeseen sekä itsetuntemukseen ja identiteettiin liittyvä sisältö muodostui haastateltujen kertoman pohjalta tutkimuksen keskeisiksi tuloksiksi ilman ennakko-odotuksia. (Kuvio 4.) Tämän tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että keinot, joilla teatteritoiminnassa pyritään tukemaan nuorten vuorovaikutustaitojen kehitystä toimivat, koska haastatellut nuoret poikkeuksetta kuvasivat toiminnan myönteisiä vaikutuksia. Aineistosta löytyy

lukuisia yhtymäkohtia, jotka osoittavat, miten ammattilaiset ovat kuvanneet teatteritoiminnan pyrkimyksiä vahvistaa tiettyjä taitoja tai tarjota tietynlaisia kokemuksia. Nuoret ovat kertoneet samankaltaisista vaikutuksista omasta näkökulmastaan. Haastatteluun osallistuneet nuoret olivat harrastaneet teatteritoimintaa pitkään ja ehkä juuri sen vuoksi he kykenivät analysoimaan sen vaikutuksia elämäänsä niin tarkasti. Nuorten aineiston perusteella teatteritoiminnasta syntyi huomattavan myönteinen kuva, sillä aineistosta ei noussut juurikaan teatteritoiminnan negatiivisia elementtejä. Ammattilaiset kuitenkin kuvasivat myös haasteita teatteritoiminnassa, esimerkiksi tilanteita joissa nuori ei ollut kyennyt sopeutumaan ryhmämuotoiseen teatteriharrastukseen.

Aineistossa ammattilaisten ja nuorten kuvaamat ilmiöt olivatkin huomattavan samanlaisia. Haastatellut molemmissa ryhmissä kuvasivat toisistaan tietämättä hyvin samansuuntaisia kokemuksia ja kokivat samoja ilmiöitä merkityksellisinä. Aineistot erosivat ainoastaan siltä osin, että ammattilaiset nostivat esiin ennaltaehkäisevän työtteen ja nuoret sen, miten merkityksellisenä he kokivat sosiaalisten suhteiden rakentumisen. Teatteritoiminnan vaikutuksista kysyttiin nuorilta heidän omiin kokemuksiinsa pohjautuen, mutta he kuvasivat myös ohjaajien käyttämiä keinoja, joista olivat hyötynneet. Ammattilaisilta selvitettiin keinoja, joilla vuorovaikutustaitoja pyritään teatteritoiminnassa vahvistamaan. He kuvasivat myös sitä, miten toiminta vaikuttaa nuoriin. Esimerkiksi aran oloiset nuoret olivat saaneet varmuutta itsensä ilmaisemiseen.

KUVIO 4. Teatteritoiminnassa käytettävien keinojen ja nuorten kuvaamien vaikutusten suhteet.

Kolmen keskeisen teatteritoiminnassa käytettäviä keinoja kuvaavan osa-alueen välillä on nähtävissä aineiston perusteella selkeitä yhteyksiä (Kuvio 4). Haastateltujen ammattilaisten mukaan teatteritoiminnalla on vahva pedagoginen tausta ja se on hyvin tavoitteellista sekä tietoisesti toteutettua toimintaa. Turvallisen toimintaympäristön mahdollistaminen on ensisijaisen tärkeää, sillä se on edellytys nuorten vuorovaikutukseen osallistumiselle ja näiden taitojen vahvistumiselle. Näiden pohjalta teatteritoiminnassa keskitytään nuorten uudenlaisen ja oman näköisen identiteetin luomiseen sekä empatiataitojen ja itsetuntemuksen kehittämiseen. Teatterialan ammattilaisten menetelmäosaaminen vuorovaikutustaitojen vahvistamiseen liittyen on työkalu, jolla näihin tavoitteisiin pyritään.

Myös nuorten kuvaamien teatteritoiminnan vaikutusten osa-alueiden välillä tunnistetaan samanlaisia yhteyksiä (Kuvio 4). Kun tarkastellaan teatteritoimintaa nuorten kokemusmaailmasta käsin, voidaan todeta, että nuoret tarvitsevat turvallisen toimintaympäristön ja luottamuksellisen ilmapiirin tunteakseen olonsa turvalliseksi. Turvallisuuden tunne on teatteritoiminnassa se perusta, jonka päälle erilaisia toimintoja lähdetään rakentamaan. Uskaltautuakseen osallistumaan vuorovaikutukseen ryhmässä nuorten täytyy kokea olonsa turvalliseksi. Mitä avoimempaa vuorovaikutus on ja mitä enemmän vuorovaikutustilanteita pääsee harjoittelemaan, sitä paremmat ovat edellytykset itseluottamuksen ja identiteetin positiiviselle kehitykselle.

Eriyksen mielenkiintoisina tulosten osa-alueista nousivat teatteritoiminnan mahdollisuudet nuorten empatiataitojen sekä ajattelu- ja resilienssitaitojen vahvistamiseen sekä nuorten itsetuntemuksen ja identiteetin vahvistamisen merkitys harjoiteltujen taitojen yleistymiselle. Nämä tulokset liittyvät keskeisesti siihen, miten kulttuurihyvinvointityön elementtejä voidaan hyödyntää sosiaalialan työssä. Teatteritoimintaa hyödyntämällä voidaan lisätä sosiaalialan työn todellisia vaikutuksia ennaltaehkäisevän työn näkökulmasta.

Useissa nuorten teatteritoimintaa kuvaavissa tutkimuksissa todetaan toiminnan vahvistavan osallistujien *empatiataitoja*. Ryhmämuotoisessa teatteritoiminnassa toisten empaattinen huomioiminen, kunnioittaminen ja kannustaminen lisääntyvät. Toiminta auttaa vähentämään ennakkoluuloja ja lisää ymmärrystä erilaisia ihmisiä kohtaan. (Laitinen 2021; Vilmilä 2016, 23; Wright ym. 2013, 193, 196.)

Aiempien tutkimusten mukaan teatteritoiminta vahvistaa nuorten empatian taitoja, koska se tarjoaa mahdollisuuden nähdä tilanteita etäämpää. Yhdessä tekemisen ja roolien ottamisen kautta herää kiinnostus toista ihmistä kohtaan ja syntyy syvempi ymmärrys toisen näkökulmasta. Erilaisiin rooleihin eläytyminen antaa mahdollisuuden asettua konkreettisesti toisen asemaan. Teatteritoiminnan vaikutustutkimuksen mukaan tällaiset kokemukset muuttavat sitä, miten nuori kohtaa toiset. (Babušytė ym. 2015, 23, 29–30; Laitinen 2021.)

Myös tämän tutkimuksen mukaan nuorten empatiataidot vahvistuvat teatteritoiminnassa. Kuten aikaisemmassa tutkimuksessa, myös tässä tutkimuksessa todettiin, että empatiataidot vahvistuvat teatteritoiminnassa vuorovaikutusharjoitusten sekä uusiin rooleihin asettumisen kautta. Tämä opettaa toisten ihmisten asemaan asettumista sekä empaattisen kohtaamisen ja kunnioittamisen taitoja. Teatteritoimintaan sisältyvä harjoitusten purku keskustelemalla mahdollistaa reflektion ja pohdinnan, jolloin nuorten ymmärrys erilaisista tilanteista ja näkökulmista syvenyy. Erityisen merkityksellisen tästä tuloksesta tekee sen, että sekä ammattilaiset että nuoret olivat hyvin yksimielisiä empatiataitojen vahvistumisesta.

Tässä tutkimuksessa nuorten *ajattelu- ja resilienssitaitojen* voidaan todeta kehittyneen. Resilienssi tarkoittaa henkistä pääomaa, jonka avulla ihminen pystyy hyödyntämään omia vahvuuksiaan ja voimavarojaan (Koirikivi & Benjamin 2020). Tämän ansiosta nuori kykenee säilyttämään toimintakykynsä muuttuvissa tilanteissa ja selviytyä haasteista (Laitinen 2021). Myös aikaisemmassa tutkimuksessa on tunnistettu teatteritoiminnan vahvistavan nuorten resilienssitaitoja. Nuorten teatteritoimintaa sosiaalialan interventiona tutkineiden Babušytėn ym. (2015, 23–26) mukaan resilienssitaitojen elementtejä ovat mm. kriittisen ajattelun taidot, kyky käsitellä omia ajatuksia ja tunteita sekä ongelmanratkaisutaidot. Myös empatiataidot ja yhteistyötaidot vahvistavat resilienssiä, sillä teatteritoiminnassa nuorten resilienssi on myös yhteisöllistä toimintaa. Draaman keinoin voidaan yhdessä tutkia ja harjoitella erilaisia toimintatapoja ja selviytymisstrategioita, joita voidaan käyttää myös näytellyn tilanteen ulkopuolella. (Babušytė ym. 2015, 23–26; Laitinen 2021.)

Tämän tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että teatteriharrastukseen osallistuville nuorille kehittyi vahvat taidot analysoida ja reflektoida omaa toimintaansa ja peilata sitä suhteessa muihin kohtaamiinsa ihmisiin. Kaikilla haastatelluun osallistuneilla nuorilla oli kyky käydä keskustelua hyvin syvällisellä ja analyttisellä tasolla ikätasoonsa nähden. Nuorten mukaan heidän maailmankatsomuksensa ja käsityksensä ihmisten välisestä kanssakäymisestä on laajentunut teatteritoiminnan kautta. Nuoret olivat myös saaneet teatteritoiminnasta keinoja käsitellä hankaliakin tunteita ja kokemuksia sekä kokivat voimaantuneensa juuri teatteritoiminnan avulla. Huomion arvoista on, että kaikilla nuorilla oli aiheesta hyvin samankaltaiset kokemukset. Ammattilaiset kuvasivat, kuinka teatteritoiminta vahvistaa resilienssitaitoja, sillä se lisää luovuutta ja antaa tilaa toisinajattelulle. Teatteritoiminta ohjaa nuoret perimmäisten kysymysten äärelle ja opettaa tarkastelemaan maailmaa uusin silmin.

Tässä tutkimuksessa nuorten *itsetuntemuksen ja identiteetin vahvistuminen* on merkittävä tulos, sillä aineiston perusteella vaikuttaa siltä, että juuri se mahdollistaa teatteritoiminnassa harjoiteltujen taitojen yleistymisen käyttöön arjessa. Kasvatustieteilijä, professori Maijaliisa Rauste-Von Wrightin (2003, 134) kuvaamat siirtovaikutusten edellytykset tukevat tätä analyysia. Hänen mukaansa taitojen yleistyminen vaatii, että harjoiteltua asiaa ei vain osata toistaa vaan se todella oivalletaan ja ymmärretään. Oppiminen on tarkoituksenmukaista, kun opitusta omaksutaan toimintamalleja, jotka edistävät selviytymistä uusissa tilanteissa ja antavat valmiuksia kohdata uusia haasteita. Siirtovaikutukset mahdollistuvat, kun opitaan tietoisesti arvioimaan omaa ajattelua ja toimintaa suhteessa vallitsevaan tilanteeseen, ja näiden pohjalta arvioidaan sitä, miten kannattaisi toimia. (Rauste-Von Wright ym. 2003, 134–135.) Voidaankin todeta, että identiteetin vahvistumisen lisäksi myös teatteritoiminnassa vahvistuvat ajattelu- ja resilienssitaidot tukevat osaltaan harjoiteltujen taitojen käyttöön yleistymistä nuorilla.

Aikaisemmassa tutkimuksessa on todettu, että teatteritoiminta tukee vahvasti nuorten itsetuntemuksen ja identiteetin kehittymistä, koska se yhdistää tiedollisen ja taidollisen oppimisen nuoren omiin henkilökohtaisiin elämyksiin ja kokemuksiin (Houni 2010, 35). Myös tässä tutkimuksessa todettiin teatteritoiminnan vahvistavan nuorten itsetuntoa ja identiteettiä. Lisäksi erityisen huomionarvoista on se,

että tämän tutkimuksen perusteella vaikuttaa siltä, että juuri nuorten itsetuntemuksen vahvistuminen ja identiteetin uudelleenrakentuminen mahdollistavat sen, että teatteritoiminnassa harjoiteltavat taidot yleistyvät käytäntöön arjessa, koska uusista toimintatavoista tulee erottamaton osa identiteettiä. Nuoret eivät saa teatteritoiminnasta vain irrallisia työkaluja, vaan heidän oma minuutensa on rakentunut uudelleen toimintaan osallistumisen myötä mikä mahdollistaa teatteriharrastuksessa opittujen taitojen soveltamisen omassa elämässä.

5.4 Vaikutusten todentamisen näkökulmia

Vaikutusten todentamisen haasteena on se, että samanaikaisesti nuorten elämään ja kehitykseen ovat vaikuttaneet monet muutkin tekijät. Myös nuoret itse pohtivat haastatteluissa teatteritoiminnan vaikutuksia, mikä heidän omassa kehityksessään on sen ansioita ja mikä osa vaikutuksista tulee muualta. Myös ammattilaiset miettivät tätä samaa.

”Teatteria on harrastanut juuri sellaisessa iässä kun muuttuu ja kasvaa ja kehittyy ja siirtyy lapsuudesta nuoruuteen ja nuoruudesta aikuisuuteen niin on vaikea laittaa sitä lokeroa mikä muutos nyt johtuu mistäkin mutta jos mietin itteeni silleen niin kuin ennen kun mä harrastin teatteria mikä mulle tosi isoa mullistavaa aikaa niin mä näen aivan eri ihmisenä.”

Haastatteluun osallistunut nuori

”Kulttuurihyvinvoinnin kautta paljon mietitään vaikutuksia miten taide ja kulttuuri vaikuttaa ja mitkä on sitten kumulatiivisia vaikutuksia eli että joita on sitten vaikea todistaa, että joku mitä mä oon vaikka lapsena tehnyt teatterissa niin sen takia mä uskallan aikuisena vaikka hakea johonkin kouluun koska mä näen sen minulle vaihtoehdoksi eli sekin voi pohjautua siihen että mä oon ollut siellä jossakin harrastuksen parissa.”

Haastatteluun osallistunut teatteri-ilmaisun ohjaaja

Vaikutusten todentamisen haasteista huolimatta tähän tutkimukseen valituista tutkimusmenetelmistä ja tuloksista löytyy tekijöitä, jotka puoltavat sitä, että nuorten kuvaamat vaikutukset liittyvät ainakin osittain teatteritoimintaan.

Laitisen (2017, 24) mukaan taiteen ja hyvinvoinnin kentällä keskustellaan tällä hetkellä siitä, millaisin tutkimusmenetelmin tuotettu tieto on riittävää osoittamaan taiteen positiiviset vaikutukset hyvinvointiin. Keskustelussa nousee usein esille vaatimus todentaa taiteen ja kulttuurin hyvinvointivaikutuksia määrällisesti mitat-

tavin keinoin. Tutkimusmenetelmä tulisi kuitenkin valita sen mukaan, millaista tietoa ja ymmärrystä pyritään tuottamaan. Määrällisen tutkimuksen avulla voidaan tutkia taiteisiin osallistumisen hyvinvointivaikutuksia esimerkiksi mittaamalla osallistujien stressitasoa, lääkkeiden kulutusta tai toipumiseen kuluvaan aikaan. Laadullisen tutkimuksen keinoin taas voidaan tavoittaa laaja-alaisesti osallistujien omaakohtaisia kokemuksia ja merkityksiä eli tekijöitä, joiden ihmiset itse kokevat vaikuttavan positiivisesti hyvinvointiinsa. Taiteellisella toiminnalla voidaan kokea olevan hyvinvointiin sellaisia positiivisia vaikutuksia, jotka tavoitetaan laadullisen tutkimuksen keinoin, mutta joita määrälliset mittarit eivät havaitse. (Laitinen 2017, 24–25, 42.) Toiminnan vaikutuksia arvioitaessa on myös ensisijaisen tärkeää käyttää sellaisia tiedonhankintamenetelmiä, joilla saadaan esille toimintaan osallistuneiden omia kokemuksia toiminnasta ja sen vaikutuksista (Kekäläinen & Kakko 2013, 17).

Tämän tutkimuksen toteuttaminen laadullisena tutkimuksena ja aineiston tuottaminen puolistrukturoidulla haastattelulla mahdollisti sen, että toimintaan osallistuneet nuoret saivat äänensä kuuluviin. Vaikutusten todentamista vahvistaa se, että tässä tutkimuksessa nuoret itse määrittelivät, millaisia merkityksiä teatteritoiminnalla heille on ollut. Haastatteluissa nuoret kuvasivat, että juuri teatteritoimintaan osallistuminen on vaikuttanut heidän kuvaamiinsa kokemuksiin ja taitojen vahvistumiseen.

Taiteen ja kulttuurin vaikutustutkimuksesta kirjoittanut Satu-Mari Jansson (2014, 8) muistuttaa, että taiteen vaikutustutkimuksessa on keskeistä tarkastella pelkkien vaikutusten lisäksi myös sitä, mitkä ovat niitä tekijöitä, joilla vaikutukset on saatu aikaiseksi. Tämän tutkimuksen ansioksi voidaankin lukea se, että nuorten kokemien vaikutusten lisäksi tutkittiin myös ammattilaisten näkökulmia siihen, millä keinoin teatteritoiminnassa vaikutetaan nuorten vuorovaikutustaitojen kehittymiseen. Tämä tieto auttaa ymmärtämään ilmiötä syvällisemmin ja voi auttaa siirtämään vaikutuksia teatteritoiminnasta muihin toimintaympäristöihin, esimerkiksi koulumaailmaan.

Erytisesti haastateltujen kuvaama teatteritoiminnassa harjoiteltujen taitojen yleistyminen eli toteutuneet siirtovaikutukset, joita käsiteltiin alaluvussa 5.3 Ai-

neistojen vertailu ja keskeisimmät tulokset, puoltavat tässä tutkimuksessa tunnistettuja teatteritoiminnan vaikutuksia nuoriin. Toiminta on vaikutuksiltaan aidosti merkityksellistä, kun teatteritoiminnan kautta aikaansaadut muutokset siirtyvät käyttöön nuorten arkielämässä.

"Compassion is the radicalism of our time."

Dalai Lama

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tässä luvussa tarkastellaan tutkimuksen eettisyyttä ja luotettavuutta. Tämän jälkeen tutkimustuloksia suhteutetaan opinnäytetyön teoreettisiin lähtökohtiin. Lopuksi pohditaan tutkimustulosten hyödynnettävyyttä käytännön työssä.

6.1 Eettisyyden ja luotettavuuden tarkastelua

Tutkimuksessa noudatettiin Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeita, jotka ovat tutkimuksen eettisen hyväksyttävyyden, luotettavuuden ja tulosten uskottavuuden edellytys. Ohjeita noudattamalla on pyritty varmistamaan, että työ on tehty hyvän tieteellisen käytännön edellyttämällä tavalla. Aineistoa käsiteltiin luotamuksellisesti ja huolellisesti. Huolehdittiin, että tutkimuksen tiedonhankinta- ja tutkimusmenetelmät täyttivät kriteerit tieteellisen tutkimuksen osalta ja ovat eettisesti kestäviä. Muihin tutkimuksiin ja lähteisiin on viitattu asianmukaisella tavalla. Tutkimus on raportoitu avoimesti ja rehellisesti. (Vrt. Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6–7.)

Tuomi & Sarajärvi (2018, 155–156) nostavat esiin tutkittavien suojan, jonka tarkoitus on varmistaa laadullisen tutkimuksen eettisyys. Tutkimuksessa huomioitiin tutkittavien suoja erityisellä huolellisuudella. Haastateltavat osallistuivat tutkimukseen vapaaehtoisesti ja heille selvitettiin tutkimuksen tarkoitus, tavoitteet ja menetelmät. Tietoja käsiteltiin nimettöminä ja kaikki osallistujien identiteetin paljastamiseen viittaavat tiedot poistettiin aineistosta. Koska haastateltuja oli melko pieni määrä, aineistosta ja aineistolainauksista häivytettiin anonymiteetin suojelemiseksi tiedot siitä, kuka on sanonut mitäkin. (Vrt. Tuomi & Sarajärvi 2018, 155–156.)

Tutkimusten luotettavuutta arvioidaan usein validiteetin ja reliabiliteetin käsittein. Tuomen ja Sarajärven (2008, 160) mukaan nämä käsitteet vastaavat lähinnä määrällisen tutkimuksen tarpeisiin eivätkä ole sellaisenaan hyödyllisiä laadullisen tutkimuksen luotettavuuden tarkastelussa. Voidaan kuitenkin todeta, että tässä

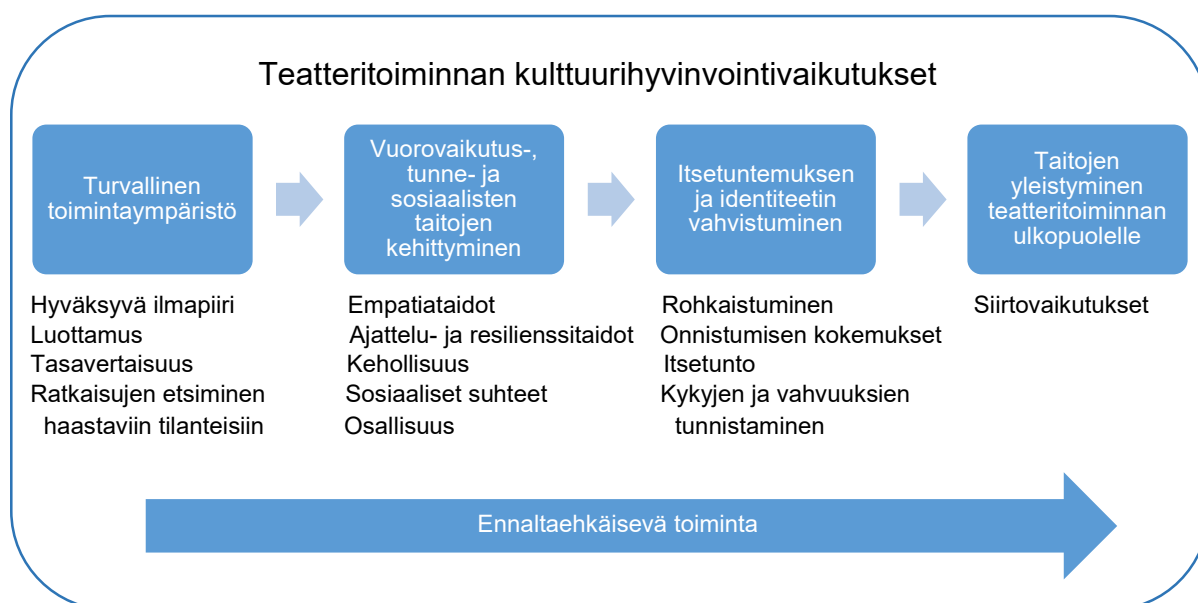
opinnäytetyössä validiteetti on toteutunut, sillä tutkimuksessa pitäydyttiin tutkimusasetelmassa, joka alun perin luotiin eli tutkittiin sitä mitä luvattiinkin. Reliabiliteetin eli tutkimustulosten toistettavuuden kannalta on huomionarvoista se, että samoja tutkimus- ja tiedonhankintamenetelmiä käyttämällä tutkimus voitaisiin toteuttaa samantyyppisenä uudelleen, mutta tutkijan habitus ja vuorovaikutustaidot voivat vaikuttaa haastatteluvastausten laatuun.

Tuomi ja Sarajärvi (2018, 163) ehdottavat, että laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa tarkasteltaisiin tutkimusta kokonaisuutena, jolloin sen sisäinen koherenssi painottuu. He ovat koonneet luotettavuuden arvioinnin tueksi aihe-alueet, joiden tulee olla raportoituna tutkimuksessa selkeästi. Kyseisiä aihe-alueita tarkastellaan seuraavassa. Tutkimusraportissa tutkittava ilmiö ja tutkimuksen tarkoitus on määritelty selkeästi. Myös tutkijan omat intressit tutkittavaa aihepiiriä kohtaan on tuotu esiin mm. johdannossa ja pohdinnassa. Tutkimuksen aihepiiri on osa tutkijan sosiaalialan työtä ja tämän vuoksi objektiivisuuteen kiinnitettiin koko tutkimusprosessin ajan erityistä huomiota ja pitäydyttiin aineiston tuottamisessa sisällöissä. Niin ikään aineiston tuottaminen, sen aikataulu sekä tutkimuksen tiedonantajien valinta on raportoitu huolellisesti. Aineiston analyysin raportoimiseen on kiinnitetty erityistä huomioita. Luotettavuutta on vahvistanut myös opinnäytetyön ohjaajan arvio prosessista, aineistosta ja tuloksista. (vrt. Tuomi & Sarajärvi 2018, 162–163.)

Myös haastattelujen onnistumista on aiheellista arvioida osana tutkimuksen luotettavuutta. Tutkimushaastattelun tavoite on tuottaa tietoa ja aineistoa tutkimuskysymyksiin vastaamiseksi. Tämän vuoksi haastattelijan valitsevat kysymykset ja hänen toimintansa haastattelutilanteessa ovat merkityksellisiä tutkimuksen luotettavuuden näkökulmasta. Onnistuneessa haastattelussa haastattelija on luontevasti vuorovaikutuksessa haastateltavien kanssa. Riittävän avoimet kysymykset eivät rajaa vastaamisen tapoja, vaan kannustavat haastateltavaa kertomaan monipuolisesti omista kokemuksistaan. Taitava haastattelija osoittaa kuuntelevansa ja olevansa kiinnostunut haastateltavien kertomasta. Ryhmähaastattelutilanteiden osalta haastattelijan tärkeänä tehtävänä on saada kaikki osallistujat mukaan keskusteluun. (Hyvärinen ym. n.d.). Haastattelukysymykset luotiin huolellisesti käyttäen pohjana tutkimuksen teoreettista viitekehystä. Kysymykset muotoiltiin riittävän avoimeen muotoon, jotta saatiin tilaa vastaajien kokemuksille.

6.2 Empiirisen analyysin tulokset suhteessa teoreettiseen viitekehukseen

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, miten teatteritoiminnalla voidaan vaikuttaa nuorten vuorovaikutustaitojen kehittymiseen. Tutkimuksessa selvitettiin keinoja ja toimintatapoja, joilla teatteritoiminnassa tuetaan näiden taitojen vahvistamista. Lisäksi selvitettiin, millaisia vaikutuksia teatteritoiminnalla on nuoriin. Tutkimus vahvisti aikaisempaa käsitystä nuorten teatteritoiminnan hyödyistä mutta lisäksi onnistuttiin tuottamaan uutta tietoa aiheesta. Tämä tutkimus osoittaa, että turvallinen toimintaympäristö teatteritoiminnassa mahdollistaa nuorten vuorovaikutus-, tunne- ja sosiaalisten taitojen kehittymisen. Näiden kehittymisen kautta nuorten itsetuntemus pääsee vahvistumaan ja identiteetti uudelleenrakentumaan, mikä saa aikaan taitojen siirtymisen arkeen osana uutta identiteettiä. Nämä johtopäätökset muodostuivat yhtenäisiksi sekä ammattilaisten että nuorten aineistoista. Ammattilaisten työotteessa ennaltaehkäisevä näkökulma on sisäänrakennettu osa kokonaisuutta. Nämä kaikki elementit tuottavat nuorille kulttuurihyvinvointivaikutuksia. (Kuvio 5).

KUVIO 5. Tutkimustulosten väliset suhteet.

Kokonaisuutena tutkimusprosessin voidaan arvioida onnistuneen hyvin. Koronapandemiaan liittyvät rajoitukset toivat haasteensa aineiston tuottamiselle, jolloin tutkija ei päässyt havainnoimaan teatteriryhmien toimintaa paikan päälle. Haas-

tattelujen toteuttaminen videoyhteyden kautta osoittautui kuitenkin toimivaksi ratkaisuksi. Näin nuoret saivat osallistua haastatteluun kotoaan, mikä osaltaan on varmasti edesauttanut rauhallisen ja turvallisen haastattelutilanteen ilmapiiriä. Videoyhteyden kautta ammattilaisten haastattelut oli mahdollista toteuttaa ryhmähaastatteluna, vaikka he asuivat eri puolilla Suomea.

Tässä tutkimuksessa nuorten teatteritoimintaa tarkasteltiin kulttuurihyvinvoinnin näkökulmasta. Kulttuurihyvinvoinnilla tarkoitetaan sekä yksilön kokemuksia taiteen ja kulttuurin hyvinvointivaikutuksista sekä laajemmin ilmiötä, jossa taiteella ja kulttuurilla on yhteyksiä hyvinvointiin (Houni ym. 2020, 17.) Tämän tutkimuksen tulokset kuvaavat monipuolisesti ammattilaisten ja toimintaan osallistuneiden nuorten kokemuksia teatteritoiminnan laaja-alaisista hyvinvointivaikutuksista, jotka voidaan tunnistaa nimenomaan kulttuurihyvinvoinniksi. Taiteen ja kulttuurin hyödyntämistä hyvinvoinnin edistämiseksi ei tunneta vielä sosiaalialan ammattilaisten keskuudessa kovin hyvin (Houni ym. 2020, 17). Kulttuuritoiminnalla ja sosiaalialan työllä on kuitenkin samoja päämääriä, sillä molempien tavoitteena on vahvistaa hyvinvointia ja osallisuutta (Kettunen 2013, 11). Tutkimuksessa havaittiin, että kulttuurihyvinvoinnin keinoin voidaan vaikuttaa ihmisten ja yhteisöjen hyvinvointiin sen eri osa-alueilla. Monialainen yhteistyö luo pohjan nuorten kanssa toimivien tahojen vaikuttavalle työlle.

Tämä tutkimus osoittaa, että teatteritoiminnalla on merkittävät hyödyt erityisesti nuorille, koska se vahvistaa juuri niitä taitoja, jotka ovat kehityspsykologiassa tunnistettuja nuoruusiän keskeisiä kehitystehtäviä (vrt. Nurmiranta ym. 2009, 76–78). Nurmirannan ja kumppaneiden (2009, 76) mukaan nuoruuden keskeisiin kehitystehtäviin kuuluvat *vanhemmista itsenäistyminen ja vertaissuhteiden luominen ikätovereiden kanssa*. Tämän tutkimuksen mukaan teatteritoiminta vahvistaa nuorten keskinäisiä sosiaalisia suhteita ja osallisuuden kokemusta. Nämä ovat keskeisiä sosiaalista pääomaa rakentavia elementtejä joita taiteisiin osallistuminen vahvistaa (vrt. esim. Nissinen 2015, Lehtikoinen & Vanhanen 2017, 16–17).

Aikaisemman tutkimuksen mukaan omat verkostot ovat nuorille merkityksellisiä, koska ne mahdollistavat osallisuuden vaikka he kokisivat syrjäytymistä muista rakenteista (Korkiamäki 2009, 189, 192). Mm. Laitinen (2017, 39) ja Hiekkalinna

2018, 61–62) ovat todenneet taidetoiminnan lisäävän nuorten osallisuuden kokemusta, yhteenkuuluvuuden tunnetta sekä kuulluksi ja nähdyksi tulemistä. Myös tämän tutkimuksen tuloksissa nousi esiin nuorten keskinäisten sosiaalisten suhteiden ja osallisuuden kokemisen merkitys. Nuoret pitivät yhteisöllisyyden kokemusta merkityksellisenä ja kertoivat kokeneensa vertaissuhteissa yhteistä iloa, luottamusta ja yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Myös *oman identiteetin muodostaminen* kuuluu olennaisesti nuoruuden kehitystehtäviin (Nurmiranta ym. 2009, 76). Dunderfeltin (2011, 237) mukaan identiteetin rakentamiseen liittyy tarve kokeilla erilaisia rooleja ja ympäristön tarjoamia malleja. Tämän vuoksi teatteritoiminta sopii hyvin itsetuntemuksen ja identiteetin tukemiseen, minkä myös tämä tutkimus vahvistaa. Mikäli nuori ei onnistu löytämään itselleen sopivaa identiteettiä, hän ei näe oman toimintansa merkitystä yhteiskunnassa ja yhteiskuntaan sopeutuminen vaikeutuu (Aaltonen ym. 2007, 74–75). Teatteritoiminnalla voidaan ennaltaehkäistä nuorten syrjäytymistä. Etsivä kulttuurityö toimii ennaltaehkäisevänä taidetoiminnan muotona, ja sillä voidaan vaikuttaa esimerkiksi yläkoululaisten kouluviihtyvyyteen (Houni ym. 2020, 112, 117; Turpeinen ym. 2019).

Tämän tutkimuksen mukaan osana teatterialan ammattilaisten ennaltaehkäisevää työtettä on etsivä kulttuurityö, jonka tavoitteena on löytää, tunnistaa ja ohjata syrjäytymisriskissä olevia nuoria heidän arjenhallintaansa tukevaan suuntaan. Teatteritoiminnasta tekee merkityksellisen se, että siellä on mahdollisuus tavata muita nuoria ja aikuisia. Toimintaa viedään niihin yhteisöihin missä harrastustarjontaa ei ole muuten tarjolla ja mukaan voi lähteä matalalla kynnyksellä edullisin kustannuksin.

Nuoren itsetuntemus vahvistuu rinnakkain identiteetin kehittymisen kanssa. Dunderfelt (2006, 18–19) kuvaa itsetuntemusta yksilön omana ymmärryksenä itsestään ja hänen mukaansa se pitää sisällään oman ajattelun, tunteiden ja toiminnan tiedostamisen. Tämän tutkimuksen mukaan teatteritoiminta kehittää itsetuntemukseen liittyen nuorten ajattelu- ja resilienssitaitoja. Tuloksista käy ilmi, että teatteritoiminta lisää luovuutta ja antaa tilaa toisinajattelulle, jolloin nuoret kykenevät ymmärtämään ja perustelemaan erilaisia uusiakin näkökulmia. Teatteritoiminta ohjaa nuoret perimmäisten kysymysten äärelle ja opettaa tarkastelemaan

maailmaa uusin silmin. Nuoret kertovat siitä, kuinka heidän maailmankatsomuksensa on muuttunut teatteritoiminnan kautta ja tuovat esiin sitä, kuinka käsitys ihmisten välisestä kanssakäymisestä on laajentunut. Teatteritoiminnan kautta he ovat tottuneet käymään pohdiskeluvia ja analyttisiakin keskusteluja.

Empatiataidot ovat keskeisiä elämäntaitoja, joiden kehittymistä on erityisen tärkeä tukea juuri nuoruusiässä. *Tunnetaitojen hallinnan opetteleminen* kuuluu niin ikään nuoruuden olennaisiin kehitystehtäviin (Nurmiranta ym. 2009, 76), mutta aivojen kehitykselliseen murrokseen liittyen se on tyypillisesti nuorille haastavaa (Aaltonen ym. 2003, 60). Juuri siksi nuoret tarvitsevat aikuisen tiivistä tukea kyseisten taitojen harjoitteluun, eikä sovi unohtaa sitä, että nuorten kanssa työskentelevät aikuiset tarvitsevat keinoja työhönsä. Laitisen (2017, 35) mukaan ryhmämuotoisessa taidetyöskentelyssä nuoret voivat kehittää empatiakykyä ja muiden huomioonottamista, mikä on vuorovaikutuksen kehittymisen kannalta merkityksellistä.

Tämä tutkimus vahvistaa entisestään käsitystä siitä, että juuri teatteritoiminnan keinoin voidaan tukea nuorten vuorovaikutus- ja tunnetaitojen, erityisesti empatiataitojen kehittymistä. Palkittu teatteriohjaaja Juha Hurme on todennut, että ”Teatteri on 2500 vuotta vanhaa empatiakoulutusta sekä tekijöille että katsojille.” Hurmeen mukaan empatia, toisen asemaan asettuminen, on teatteritaiteen keskeisin kyky (Hurme 2019). Teatterin maailmasta empatiakyky siirtyy käytäntöön identiteetin uudelleen järjestymisen kautta.

Nykyisessä yhteiskunnassamme empatiataidot ja toisten ihmisten ymmärtäminen ovat tärkeässä roolissa niin päätöksen teossa kuin ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. Solidaarisuudella ja myötätunnolla on mahdollisuus vaikuttaa kaikkeen mitä ympärillämme tapahtuu aina maailman rauhaan asti. Hankalat ja haastavat ajat ovat perinteisesti koonneet kansoja, sukuja ja perheitä yhteen. Asuessani Filippiineillä paikallisten ihmisten niukkuus ja puute toivat näkyviin kääntöpuolena yhteisön merkityksellisyyden ja ihmisten välisen solidaarisuuden. Käytännöllisesti katsoen oli mahdotonta selvittää yksin. Perhe, suku ja ystävät muodostivat tiiviin turvaverkon, jota meillä Suomessa ei viime vuosikymmeninä ole ehkä osattu riittävästi arvostaa.

Yksilökeskeisessä kulttuurissamme unohtuvat käytöstavat ja toisten huomioiminen. Opetushallitusta myöten on herätty pohtimaan lasten ja nuorten vuorovaikutus- ja tunnetaitojen merkitystä (Opetushallitus 2016, 290–291, 402). Näiden taitojen tärkeys todettiin myös tässä tutkimuksessa ja tulosten mukaan erityisesti empatiataidot ovat keskeisiä ihmisten välisessä kanssakäymisessä. Toisen kunnioittaminen ja asemaan asettuminen antaa meille mahdollisuuden tarkastella maailmaamme laajemmin, mutta kyseiset tavat ja taidot tulee opettaa tuleville sukupolville. Empatiataitoja kuitenkin voi ja on suositeltavaa harjoitella läpi elämän. Empatiataitojen lisäksi tässä tutkimuksessa todettiin resilienssitaitojen merkitys nuorten hyvinvoinnille. Vahvempien resilienssitaitojen myötä väistämättä eteen tulevien vaihtelevien elämäntilanteiden mukanaan tuomat muutokset, pettymykset ja vastoinkäymiset olisivat helpommin kohdattavissa ja ratkaistavissa syvemmistä kriiseistä puhumattakaan. Riittävät resilienssi- ja empatiataidot voidaan nähdä vahvana mielenterveyttämme suojaavana yhdistelmänä. Tämän tutkimuksen pohjalta ehdottaisin, että näitä taitoja harjoiteltaisiin erityisesti murrosikäisten kanssa perusopetuksen piirissä.

Tulevaisuudentutkimuksen professori Markku Wilenius tutkii Unescon kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestössä tämän vuosisadan tarvittavia avaintaitoja, jotka mahdollistavat “tietoisuuden vallankumouksen ja radikaalin muutoksen”. Mm. tietomäärän hallinnoinnin ja uusien näkökulmien löytämisen taitojen lisäksi Wilenius nostaa yhdeksi avaintaidoksi empatian taidon: “Maailma on globaali, ajatukset ja kulttuurit liikkuvat. On entistä oleellisempaa ymmärtää toista ihmistä ja hänen lähtökohtiaan. Empatian kyky edesauttaa todellista kohtaamista ihmisten välillä.” (Ziemann 2019; Peltoniemi 2020). Tämän tutkimuksen tulosten perusteella on helppo yhtyä Wileniuksen näkemyksiin siitä, että empaattinen kohtaaminen on avain todelliseen muutokseen. Nuoruudessa identiteetin kehittyessä joka tapauksessa on otollista aikaa empatiataitojen vahvistamiselle. Ennen kaikkea on tärkeää, että aikuiset, erityisesti kasvatus- ja sosiaalialan ammattilaiset huolehtivat nuorten empaattisesta kohtaamisesta omasta tietoisesta toiminnastaan käsin.

6.3 Tulosten hyödynnettävyys

Tutkimuksen tuloksia ei ole aina mahdollista yleistää suoraan koskemaan muita konteksteja. Taiteen vaikutustutkimuksesta Jansson (2014, 11) toteaa, että taiteista saadut vaikutukset eivät ole yleistettävissä kaikkien ihmisten kokemuksiksi, sillä ne vaihtelevat mm. henkilön iän, identiteetin ja sosiaaliluokan mukaan. Tämän tutkimuksen tulosten yleistettävyyttä haastaa rajattu haastatteluaineisto, mutta toisaalta haastateltujen nuorten huomattava yhdenmielisyyys heidän kokemuksissaan antaa viitteitä siitä, että teatteritoiminnan myönteiset vaikutukset ovat yksilön kokemuksia laajempia. Myös ammattilaisten aineisto ja yhtymäkohdat aikaisempaan tutkimukseen tukevat tätä päätelmää. Lisäksi se, että haastatellut ovat nuoria, mahdollistaa tulosten hyödyntämisen juuri yläkouluikäisten kanssa työskentelyssä. Tutkimuksen tulokset kuvaavat monipuolisesti sitä, millaisia taitoja nuoruusiässä on tarpeen oppia ja miten niiden kehittymistä voidaan tukea. Näitä elementtejä voidaan suoraan hyödyntää myös teatteritoiminnan ulkopuolella, esimerkiksi juuri perusopetuksessa.

Tämä tutkimus osoittaa, että turvallisen toimintaympäristön luominen on keskeinen elementti nuorten osallistumisessa ja oppimisessa. Tutkimisen arvoinen asia onkin, miten koulumaailmassa voidaan mahdollistaa turvallisuuden tunne kaikille oppilaille ja miten tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita tällä hetkellä perusopetuksessa toteutetaan. Tulisiko toiminta integroida arjen kohtaamisiin erillisten opintokokonaisuuksien lisäksi ja millaisia valmiuksia koulun henkilöstöllä on sitä toteuttaa.

Teatteritoiminnasta tekee erityisen se, että tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettaminen on sisään rakennettua toimintaa, eikä päälle liimattua. Teatteritoiminnassa näitä taitoja harjoitellaan nuoria motivoivan toiminnan kautta. Tämän tutkimuksen perusteella voidaan suositella teatteritoiminnan hyödyntämistä nuorten opetussuunnitelman mukaisessa tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa. Teatteritoiminnan ei tarvitse perusopetuksessa tarkoittaa pitkäkestoisia, näytelmään tähtäviä projekteja vaan esimerkiksi draaman ja vuorovaikutusharjoitusten sisältöjä voidaan soveltaa osana muita kokonaisuuksia. Tutkimuksen perusteella suositellaan myös eri alojen yhteistyön ja moniammatillisen työn li-

säämistä sosiaalialan toimijoiden, opetus- ja kasvatustieteen sekä teatterialan ammattilaisten välillä. Teatterialan ammattilaisten ohjaaman työn lisäksi kaikkien koulumaailmassa nuorten kanssa toimivien ammattikuntien olisi tarpeen hyödyntää työssään ja arjen kohtaamisissa tutkimuksessa tunnistettuja elementtejä, kuten empaattinen kohtaaminen, hyväksyvän ilmapiirin luominen sekä osallisuuden kokemusten mahdollistaminen. Nämä aikuisten toimintatavat edesauttavat sitä, että nuori tuntee olonsa turvalliseksi, jolloin nuoruusvaiheen kehitystehtävät pääsevät toteutumaan ja identiteetti kehittymään.

Mikään tässä maailmassa ei ole tärkeämpää kuin toisten ihmisten ja kulttuurien ymmärtäminen!

"Jokainen teatteri-ilmaisun ohjaaja on koulutuksessaan kävellyt tilassa vähintään kolmenkymmenen opintopisteen edestä."

Haastatteluun osallistunut teatteri-ilmaisun ohjaaja

LÄHTEET

Aaltonen M., Ojanen, T., Vihunen, R & Vilen, M. 2007. Nuoren aika. 2.–3. painos. Porvoo: WSOY.

Babušytė, J, Rabikauskaitė, D. & Petružytė D. 2015. Building Psychosocial Resilience in Young People: the Possibilities of Forum Theatre. Humanities and Social Sciences Latvia, Volume 23, Issue 2, s. 21-23. University of Latvia Press.

Coleman, James. 1988. Social Capital in the Creation of Human Capital. American Journal of Sociology, Volume 94, s. 95-120. The University of Chicago Press.

Dunderfelt, T. 2006. Voimavarana itsetuntemus. Helsinki: Kirjapaja Oy

Dunderfelt, T. 2011. Elämänkaaripsykologia: lapsen kasvusta yksilön henkiseen kehitykseen. 14. uudistettu painos. Helsinki: WSOYpro OY.

Günther, K., Hasanen, K. & Juhila, K. Analyysitavan valinta ja yleiset analyysitavat: Analyysi ja tulkinta. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Luettu 25.1.2022. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/>

Hiekkalinna, P. 2018. Nuorten elämäntaitojen vahvistaminen teatteritoiminnan keinoin. Kulttuuri- ja taidetoiminta hyvinvoinnin edistäjänä. Hämeen ammattikorkeakoulu. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2015. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Honkala, N. & Laitinen, L. 2017. Näkökulmia taiteen ja kulttuurin tutkituista vaikutuksista. Artikkel. Luettu 7.3.2022. <https://www.sitra.fi/artikkelit/nakokulmia-taiteen-ja-kulttuurin-vaikutuksiin/>

Houni, P., Turpeinen, I. & Vuolasto, J. 2020. Taidetta! Kulttuurihyvinvoinnin käsikirja. Helsinki: Taiteen edistämiskeskus.

Houni, P. 2010. Teatteri-ilmaisu nuorten itsetuntemuksen vahvistajana. Artikkel. Nuorisotutkimus 4/2010.

Hughes, J. & Wilson, K. 2004. Playing a part: the impact of youth theatre on young people's personal and social development. Research in Drama Education, 9:1, 57–72.

Hurme, J. 2019. Ihmiskunta tarvitsee teatteria selviytyäkseen. Kolumni. Luettu 7.3.2022. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2019/08/21/juha-hurmeen-kolumni-ihmiskunta-tarvitsee-teatteria-selviytyakseen>

Hyvärinen, M., Suoninen, E. & Vuori, J. Laadullisen tutkimuksen aineistot: Haastattelut. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Luettu 4.2.2022.

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/>

Jansson, S-M. 2014. Mittaamattoman arvokasta? Taiteen ja kulttuurin vaikutus-tutkimuksia ja -metodologioita. Taideyliopisto: Kokos-julkaisusarja 2/2014.

Juhila, K. Mitä on laadullinen tutkimus? Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteet. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tam-pere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Luettu 25.1.2022.

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/>

Jyväskylän yliopiston Koppa. 2015. Laadullinen tutkimus. Verkkosivu. Päivitetty 23.04.2015. Luettu 01.03.2021. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>

Kekäläinen, K. & Kakko, S-C. (toim.) 2013. Opas sirkuksen hyvinvointivaikutus-ten tutkimukseen. Tampereen yliopisto: Tutkivan teatterityön keskus. Tampere: Tammerprint Oy.

Keltikangas-Järvinen, L. 2010. Sosiaalisuus ja sosiaaliset taidot. Juva: WS Bookwell Oy.

Keltikangas-Järvinen, L. 1999. Hyvä itsetunto. 9. painos. Juva: WSOY.

Kettunen, P. 2013. "Täällä on niinkö semmonen avoin ilmapiiri" - nuorten koke-muksia Draaman Paikka-teatteriryhmässä. Sosiaalityö. Yhteiskuntatieteiden tie-dekunta. Lapin yliopisto. Pro gradu -tutkielma.

Kero, S-M. 2008. Kehollisuus ja tunteet sosiaalityössä. Vuoropuhelua ihmisyy-den ja ammattilaisuuden kanssa. Sosiaalityö. Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos. Jyväskylän Yliopisto. Pro gradu -tutkielma.

Koirikivi, P. & Benjamin, S. 2020. Mitä resilienssi on? Koulutus, kasvatus ja op-piminen. Artikkel. Helsingin Yliopiston verkkosivut. Luettu 25.3.2022.

<https://www2.helsinki.fi/fi/uutiset/koulutus-kasvatus-ja-oppiminen/mita-resilienssi-on>

Korhonen, A. 2017. "Jos se ois ollu tylsää, oisin lähteny heti vetää". Teatteri ILMI Ö:n Sytytin-hanke kahdessa lastenkodissa ja niiden yhteydessä olevissa erityis-kouluissa. Järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelma. Humanistinen am-mattikor-keakoulu. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö.

Korkiamäki, R. 2013 Kaveria ei jätetä! Sosiaalinen pääoma nuorten vertaissuh-teissa. Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö. Tampereen yliopisto. Acta Electronica Universitatis Tamperensis 1307. Väitöskirja.

Kuula, A. 2006. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Laitinen, L. 2021. Taide nuorten tulevaisuustaitojen tukena. Tietokortti 1/2021. Taikusydän.

Laitinen, L. 2017. Taide, taiteellinen toiminta ja nuorten hyvinvointi. Teoksessa Lehikoinen, K. & Vanhanen, E. (toim.) Taide ja hyvinvointi. Katsauksia kansainväliseen tutkimukseen. Luettu 16.1.2022, 31-45.

https://taju.uniarts.fi/bitstream/handle/10024/7104/Kokos_1_2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Laitinen, L. 2017. Vaikuttavaa? Taiteen hyvinvointivaikutusten tarkastelua. Turun ammattikorkeakoulun tutkimuksia 46. Tampere: Suomen Yliopistopaino Oy.

Lehikoinen, K. & Vanhanen, E. 2017. Taide ja hyvinvointi. Katsauksia kansainväliseen tutkimukseen. Luettu 16.1.2022, 7-23.

https://taju.uniarts.fi/bitstream/handle/10024/7104/Kokos_1_2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Lilja-Viherlampi, L-M. & Rosenlöf, A-M. 2019. Moninäkökulmainen kulttuurihyvinvointi. Teoksessa Tanskanen, I., (toim.) Taide töissä – Näkökulmia taiteen opetukseen sekä taiteilijan rooliin yhteisöissä. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 256. Turku: Turun ammattikorkeakoulu, 20-39.

Nissinen, H. 2015. Millainen oli lapsuudenkotisi sosiaalinen pääoma? Julkaistu 30.9.2015. Verkkoartikkeli. Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra. Luettu 24.4.2021. <https://www.sitra.fi/artikkelit/millainen-oli-lapsuudenkotisi-sosiaalinen-paaoma/>

Nurmiranta, H., Leppämäki, P. & Horppu, S. 2009. Kehityspsykologiaa lapsuudesta vanhuuteen. Helsinki: Kirjapaja.

Nuutinen, P. 2008. Transfer – Opitun siirtovaikutus. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Kehittämishankeraportti.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. n.d. Harrastamisen Suomen malli. Verkkosivu. Luettu 18.4.2021. <https://minedu.fi/suomen-malli>

Opetushallitus 2016. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 2014:96. Helsinki: Next Print Oy.

Ristikari, T., Keski-Säntti, M., Sutela, E., Haapakorva, P. Kiilakoski, T., Pekkari-nen, E., Kääriälä, A., Aaltonen, M., Huotari, T., Merikukka, M., Salo, J., Juutinen, A., Pesonen-Smith, A. & Gissler, M. 2018. Suomi lasten kasvuympäristönä. Kahdeksantoista vuoden seuranta vuonna 1997 syntyneistä. Nuorisotutkimusverkosto, Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 210. Helsinki: PunaMusta Oy.

Peltoniemi, T. 2020. Planeettavaluutta yksi ratkaisu maapallon kestävyyskriisiin – suomalaistutkijoiden keinot ihmisten toiminnan muuttamiseksi. Uutinen. Luettu 7.3.2022. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2020/04/11/planeettavaluutta-yksi-ratkaisu-maapallon-kestavyyskriisiin>

Rauste-Von Wright, M., Von Wright, J. & Soini, T. Oppiminen ja koulutus. Juva: WS Bookwell Oy.

Sosiaali- ja terveysministeriö n.d. Osallisuuden edistäminen. Verkkosivu. Luettu 24.4.2021. <https://stm.fi/osallisuuden-edistaminen>

Suomen mielenterveys ry. Vuorovaikutustaitoja voi oppia. Päivitetty 13.1.2022. Luettu 16.1.2022.

<https://mieli.fi/vahvista-mielenterveyttasi/ihmissuhteet-ja-vuorovaikutus/vuorovaikutustaitoja-voi-oppia/>

Suomen Nuorisoseurat ry. Verkkosivu. Luettu 6.3.2022. <https://nuorisoseurat.fi/>

Tampereen kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelma 2016. n.d. Luettu 18.4.2021. https://www.tampere.fi/tiedostot/t/Bcnlf5iKh/Tampereen_kaupungin_perusopetuksen_opetussuunnitelma_2016.pdf

Taikusydän. 2020. Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia. Verkkosivu. Päivitetty 15.9.2020. Luettu 18.4.2021. <https://taikusydän.turkuamk.fi/info/taiteesta-hyvinvointia/>

Talvio, M. & Klemola, U. 2017. Toimiva vuorovaikutus. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Turpeinen, I. 2018. Tanssi koulussa - Siltä jonkinlainen lukko aukes. Verkkolehti Taidetutka. Luettu 17.4.2022. <http://taidetutka.fi/2018/tanssi-koulussa/>

Turpeinen, I., Juntunen, M. & Kamensky, H. 2019. Etsivä kulttuurityö lisää lasten ja nuorten kulttuurista osallisuutta. Luettu 16.1.2022.

<https://www.artsequal.fi/fi/-/toimenpidesuositus-etsiva%CC%88-kulttuurityo%CC%88-lisa%CC%88a%CC%88-lasten-ja-nuorten-kulttuurista-osallisuutta/2.0>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Luettu 18.4.2021. https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Valkonen, T. 2003. Puheviestintätaitojen arviointi. Näkökulmia lukiolaisten esiintymis- ja ryhmätaitoihin. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Vilmilä, F. 2016. Elämäntaitojen äärellä. Taidetyöpaja nuorten elämäntaitojen vahvistajana. Nuorisotutkimusverkoston julkaisu nro 182. Helsinki: Unigrafia.

Vuori, J. Laadullisen tutkimuksen prosessi: Aineiston tuottaminen. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Luettu 25.1.2022.

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/>

Wright, P., Davies, C., Haseman, B., Down, B., White, M. & Rankin, S. 2013. Arts practice and disconnected youth in Australia: Impact and domains of change. Luettu 7.3.2022.

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/17533015.2013.822397>

Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö. n.d. Tunnetaidot. Verkkosivu. Luettu 24.4.2021. <https://www.yths.fi/terveystieto/mielenterveys/tunnetaidot/>

Ziemann, M. 2019. Tulevaisuustutkija Markku Wilenius tietää, että 10 vuoden päästä elämme täysin erilaisessa maailmassa: "Suuri herääminen on selvästi tapahtumassa". Uutinen. Luettu 7.3.2022. <https://yle.fi/uutiset/3-10905769>

LIITTEET

Liite 1. Haastattelurunko nuorille

1. Miksi osallistut tai olet osallistunut teatteritoimintaan?
2. Mikä teatteritoiminnassa on parasta?
3. Mikä teatteritoiminnassa tuntuu vaikealta?
4. Mikä teatteritoiminnassa tuntuu helpolta?
5. Mistä olisit jäänyt paitsi, jos et olisi osallistunut teatteritoimintaan?
6. Miten se on vaikuttanut sinuun ja elämääsi?
7. Mitä kertoisit teatteritoiminnasta siihen perehtymättömille nuorille, jotka miettivät toimintaan osallistumista?
8. Voisitko kertoa teatteritoimintaan liittyvän muiston, joka on sinulle erityisen tärkeä? Miksi tämä muisto on tärkeä?

Liite 2. Haastattelurunko teatterialan ammattilaisille

1. Miksi teatteritoimintaa tarjotaan nuorille?
2. Mitä teatteritoiminta sisältää?
3. Tutkimusten mukaan teatteritoiminta vahvistaa yleisesti nuorten vuorovaikutustaitoja. Kun näin käy miten tämä tulee ilmi?
4. Muistatko tilanteita, joissa nuori ei ole teatteritoiminnassa rohkaistunut vuorovaikutukseen? Millaisia nämä tilanteet ovat olleet?
5. Millaisilla menetelmillä voidaan tukea nuorten vuorovaikutustaitojen kehittymistä?
6. Miten teatteritoiminta vaikuttaa erityyppisiin nuoriin?
7. Mitä kertoisit teatteritoiminnasta siihen perehtymättömille nuorille, jotka miettivät toimintaan osallistumista?
8. Voisitko kertoa nuorten teatteritoimintaan liittyvän muiston, joka on sinulle erityisen tärkeä? Miksi tämä muisto on tärkeä?

